

د هوپو کتابونه د ابتدایي سواد زده کړې نصاب د لومړني ښوونځي ښوونکو لپاره

۲ ټولګي - ۲ کتاب

هونښيار هلک او د اړونکي ځناور

ليکونکي: ادریس شاه

لېکونکې
آغلی ډاکټر ډینس نیسل
د هوپو کتابونه
د لومړنیو زده کړو ریسه

Published by
Hoopoe Books

Hoopoe Books is an imprint of
The Institute for the Study of Human Knowledge (ISHK)
A USA Educational Non-Profit Organization
د Hoopoe Books لخواه خپور شوی، د ISHK یوه برخه،
په متحده ایالاتو کې یو تعلیمي سازمان

For more information on Hoopoe Books, audio materials
and Teacher's Guides, please contact:
د هوپو کتابو معلوماتو، غږیزو موادو او ښوونکو لارښوونو لپاره د لاندې ادرسونو له
لارې په اړیکه کې شئ:

Hoopoe Books
548 Market St. #39187
San Francisco, CA 94104-5401 USA
www.hoopoebooks.com
برېښنالیک (Email): hoopoebooks@ishk.net

Copyright © 2017 The Institute for the Study of Human Knowledge
Text from *The Clever Boy and the Terrible, Dangerous Animal* copyright ©
2006 The Estate of Idries Shah
Illustrations from *The Clever Boy and the Terrible, Dangerous Animal*
copyright © 2006 Rose Mary Santiago

د چاپ حق © ۲۰۱۷ د بشري پوهې د مطالعې انستیتیوت
هوښیار هلک او داړونکی ځناور متن © ۲۰۰۲ د ادریس شاه میاشد
هوښیار هلک او داړونکی ځناور انځورونه © ۲۰۰۲ روزمیري سانتیاګو

لړ لیک د عنوانونو فهرست

۱	د هوپو د کتابونو د لړۍ پېژندنه
۱	د دې کیسې موخه
۲	دا لارښود څنگه له تاسې سره مرسته کولای شي
۳	په ټولګي کې د کیسو د کارولو لپاره درسي پلانونه
	د هونښیار هلک او داړونکی ځناور د کیسې درسي پلان
۴	لومړۍ ورځ: د کیسې لومړۍ لوستنه
۶	دوهمه ورځ: د کیسې دوهمه لوستنه
۷	درېیمه ورځ: د کیسې درېیمه لوستنه: د کلیدي نظرونو انعکاس
۹	د سواد د مهارتونو جوړول: لغتونه
۱۱	د ژبې نمونې: د هجا پېژندنه
۱۲	څلورمه ورځ: د سواد مهارتونو نوره وده (د لغتونو، کلمو او جملو مطالعه)
۱۳	پنځمه ورځ: د سواد مهارتونو نوره وده (لغتونه او لیکل جملې)
۱۵	د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه
۱۵	انشایي فعالیتونه (جملې)
۱۶	لغتونه
۱۷	د ژبې نمونې
۱۸	املا
۱۹	د خبرو برخې
۲۰	رسم کول او بیا ویل
۲۱	د قصې بیا ویل لکه د قصه وپونکي په څیر
۲۱	د نندارې (تمثیل) په بڼه د کیسې وړاندې کول
۲۳	له کورنۍ سره د کیسې شریکول
۲۳	له کورونو د کیسو راټولول

همدا راز په دې لارښود کې:

د یو ساده کتاب د جوړولو لارښوونه
د زده کوونکو د اجرا د ارزونې چارټ
د ټولګي د اجرا د ارزونې چارټ

آغلی ډاکټر ډینس نیسل، د بشري پوهې د مطالعې انستیتیوت د لومړنیو زده کړو رییس او د اغیزمن تعلیم لپاره د ملي ښاري اتحادیې همکاره ده. هغه د اغیزمن تدریس په اړه ورکشاپونه او سیمینارونه ترسره کوي او د ښوونکو لپاره د څو میتودونو کتابونو او د سواد زده کړې په اړه مقالو لیکواله ده. هغې د ښوونې او روزنې په اړه د کتاب بیدار ځوان ذهنونو مدیره هم ده چې د مالور (Malor) کتابونو لخوا خپور شوی.

کله چې تاسې ته کتاب ورسېد...

دلته په دې لارښود کې ډېر مهم فعالیتونه دي چې تاسې یې یوازې په کتاب کې تر سره کولای شئ.

کله چې دا کتاب ټولګي ته د چمتو کېدو لپاره ولولئ، تاسې هغه فعالیتونه غوره کړئ کوم چې تاسې یې ستاسې سره د شته موادو په وسیله تر سره کولای شئ.

د هوپو د کتابونو د سلسلې پېژندنه

دغه کیسې له پېړیو پېړیو راهیسې په افغانستان او منځنۍ آسیا کې د خلکو پر ژبو دي. بنایي تاسې، یا ستاسې د کورنۍ کوم غړي به، له یوې یا دوو دغه ډول کیسو سره له وړاندې بلد یاست. دا کیسې یوازې د تفریح لپاره نه دي، بلکې داسې کښل (طرحه) شوي چې له مور تاسې سره د خپلو ځانونو او خپلې نړۍ په پېژندلو کې مرسته کوي. کله چې ښوونځي کم وي، له نکلونو څخه د زده کړې د وسیلې په توګه کار اخلو.

د هوپو ډېری کیسې د ادريس شاه لخوا بیاوېل شوي چې د پغمان څخه راغلي و او د خپل ژوند ۳۰ کاله یې د لویانو او ماشومانو دواړو لپاره د دودېرو کیسو په راټولولو، غوره کولو او ژباړلو کې تېر کړل. هغه د دې هوپو کتاب لیکوال دی. دغه کیسې اوس په ټوله نړۍ کې خلک لولي او خوښوي یې.

ماشومان له دې کیسو څخه د خپلې پوهې د کچې او وس مطابق ګټه اخلي. بنایي ماشوم په سر کې د کیسې له یوازې یوې خبرې یا پېښې سره بلد شي، او بنایي تر ټولو څرګنده معنایي درک کړای شي، خو له هر ځل لوستلو سره ترې نور څه زده کوي، او ورو ورو ورڅخه نوري معنا ګاني، نظريې او بصیرتونه لاس ته راوړي.

د دې کیسو په تکراري اورېدلو ماشومان له خپل ژوند سره بلدتیا زده کوي، او په بېلابېلو حالاتو کې د خلکو د سوچ او غبرګون په اړه فکر کولو ته مجبورېږي. دغه نکلونه له ماشومانو سره د سوچ او کار د اغېزمنو او نااغېزمنو بڼو او طریقو ترمنځ په توپیر کولو کې مرسته کوي. دغه کیسې ماشومانو ته په ځان باور، پر غیرمنطقي وېرو (ډارونو) د برلاسي وړتیا، او د تاوتریخوالي زې (متشده) مقابله پر ځای د سوله ییز تفاهم خپلولو د لارو چارو پر شمول نورې ډېرې غوره بېلګې ورنښي.

د دې کیسو موخه

تاسې به په ټولګیو کې د هوپو د کیسو په کارولو سره ګڼې لاسته راوړنې ولرئ. تاسې به:

- زده کوونکي وهڅوي چې د افغانستان د شتمن کلتور په قدر پوه او خوند ترې واخلي کوم چې یو نسل نه بل نسل ته پاتې دي.
- ماشومان دې ته وهڅوي چې د افغانستان د نکلونو، چې له پښتونو (نسلونو) راهیسې د خلکو پر ژبو دي، قدر وکړي، او خوند ترې واخلي.
- د کیسې ژبني جوړښتونه او کلمې داسې وکاروي چې له ماشومانو سره به د ژبې په خبرو او لیکلو دواړو په اغېزمنه کارونه کې مرسته وکړي.
- ماشومانو ته د دې فرصت ور کړئ چې د کیسې د مطالبو په اړه داسې فکر وکړي چې د هغوی د ژوند په بډاینه کې ورسره مرسته وکړي.
- د خپلو زده کوونکو سره د دې ادبي اثارو په لوستلو سره خپلې اړیکې پیاوړې کړئ.
- ماشومانو ته داسې لاري وروښایاست چې کیسې له خپلو کورنیو سره ګډې کړي.
- زده کوونکي به پخپله قصه ویونکي شي، او د افغانستان د قصې ویلو دود به بیا راژوندی کړي.

دا لارښود څنگه له تاسې سره مرسته کولای شي

ویل، لوستل، لیکل او فکر کول ټول یو د بل سره تړلي دي. د دې لپاره چې زده کوونکي ښه لوستونکي او لیکوال شي، دوی باید په څلورو برخو کې خپل ظرفیتونو ته وده ورکړي.

پداسې حال کې چې د زده کړې په ځینو برخو کې د حفظ کولو لپاره ځای شته، کله چې زده کوونکي د حفظ کولو نه د معلوماتو لپاره کار اخلي، دوی ډیرې وختونه د هغه څه په اړه فکر کولو یا پروسس کولو فرصت نه ترلاسه کوي چې دوی یې حفظ کوي. زده کوونکو ته د وړاندوینې او پوښتنې کولو او پوښتنو ته د ځواب ویلو ښوونه چې هیڅ یو سم ځواب نلري د دوی سره د لوړې کچې فکر کولو مهارتونو لکه انتقادي، منطقي، تحلیلي، احتمالي او تحلیلي فکر رامینځته کولو کې مرسته کوي. د زده کوونکو هڅول چې د کیسې په اړه بحث وکړي، خپل فکر څرګند کړي د دوی فکر هڅوي او د اوریدلو او خبرو کولو مهارتونو ته وده ورکولو کې مرسته کوي چې د دوی لوستل او لیکل به ډیر اغیزمن کړي. ژوندی بحثونه هم خوندور دي او په زده کوونکو کې د زده کړې مینه رامینځته کوي.

دا قصې د پیړیو لرغونتوب لري چې له یو کس نه بل کس ته له نسلونو په ټول افغانستان کې تکرار شوي دي. په دې طریقه، د پوهې او تکرار له لارې، د دوی تازه بصیرت هڅول کیږي او د خلکو په وړاندې فکر کولو کې یې انعطاف رامنځ ته کېږي. د دې پخوانیو قصو په ویلو او زموږ د قصې ویلو غني دود د درلودلو له کبله به مور ټول مستفید شو.

دا لارښود، د هوپو د کیسو د لړۍ د یوې کیسې د صنفی استعمال لپاره تاسې ته ګام په ګام درسي پلانونه درکوي. که لاندې ټکي په پام کې وساتئ نو زده کوونکي به له دې کیسو څخه ډېر څه ترلاسه کړي:

• د دې لپاره چې زده کوونکي له کیسې سره بلد شي، او پخپله د کیسې تر لوستلو وړاندې د هغې پر معناګانو پوه شي، هغوی باید دا کیسې څو څو ځله واورې. دا لارښود به زده کوونکیو ته د کیسې د لوستلو، بیا پر هغوی د کیسې د لوستلو، او بالاخره، د زده کوونکیو ترمنځ په خپلو کې د کیسو د لوستلو په اړه ځینو مهمو ټکیو ته ستاسې پام ور واړوي.

• زده کوونکي به هله په دې کیسه ښه پوه شي، او ذهن ته به یې وسپاري چې له تاسې او خپلو نورو ټولګیوالو سره پرې بحث وکړي، او د کیسې پېښو ته له خپلو تجربو سره تړاو ورکړي. دا لارښود به په بحث کې د زده کوونکیو د رانښکېلولو (شاملولو) د لارو چارو په اړه مشورې درکړي، چې زده کوونکي په خپل تعبیر هغه معناګانې بیان کړای شي چې کیسې یې د دوی لپاره لري.

• زده کوونکي به هغه وخت له کیسو ښه خوند واخیستلای شي چې په زړه پورې توګه د کیسو پېښو ته غبرګون وښيي، لکه دا چې د کیسې صحنې رسم کړي، کیسه بل چا ته ووايي، د کیسې صحنې تمثیل کړي، او د کیسې په اړه لیکنې وکړي. دا لارښود به د هغو خوندورو فعالیتونو د اجرا په اړه، چې له کیسې سره تړاو لري، معلومات درکړي.

• زده کوونکي له دې کیسو څخه بېلابېل لوستنیز او ژبني مهارتونه زده کوي، چې له هغوی سره د هغوی د سواد په لوړاوي کې مرسته کوي. دا لارښود به د لوستنیزو او لیکنیزو مهارتونو د ښوونې په اړه معلومات درکړي. ځینې فعالیتونه له نورو څخه ډیر پرمختللي دي. تاسې هغه فعالیتونه غوره کولای شئ کوم چې ستاسې د زده کوونکو لپاره ډیر مناسب وي.

• که شاګردان هغه څه چې زده کوي، له خپلو کورنیو سره شریک کړي، نو له کیسې به لا ډېر خوند واخلي. دا لارښود به د ماشومانو لخوا له کورنیو سره د زده کړو او کیسو د شریکولو لارې چارې در وښيي.

په ټولګي کې د کيسو د کارولو لپاره درسي پلانونه

لاندني ګام په ګام وېشلي درسي پلانونه د ورځو پر اساس تنظيم شوي، داسې چې "لومړۍ ورځ" يې هماغه ورځ وي چې کيسه صنف ته ور پېژنئ. تاسې بايد، که ممکنه وي، د اړوند درسي پلان ټول ګامونه، پر اړونده ورځ په صنف کې پلي کړئ. دا به غوره وي چې پلانونه په ترتيب پلي کړئ (لومړۍ ورځ، دوهمه ورځ، درېيمه ورځ او...)، خو لازمه نه ده چې هره ورځ د کتاب له مخې کار وکړئ. د مثال په توګه، د دوهمې ورځې پلان بنايي تر لومړۍ ورځې يوه ورځ وروسته وکاروئ، او بنايي يوه يا دوه ورځې وروسته يې وکاروئ. په دوهمه او درېيمه ورځ د لغتونو فعاليتونه بايد په ډيرو ورځو کې ترسره شي او يا تاسو به اړتيا ونلرئ چې نورو پرمختللو زده کونکو ته د لغتونو درسونه تدریس کړئ.

د لومړيو دوو ورځو لپاره، تاسو به د خپلو زده کونکو سره د کيسې په لوستلو او بحث کولو تمرکز وکړئ چې د دوی پوهه وده وکړي او لغتونه جوړ کړي. په ۳، ۴ او ۵ ورځو کې، تاسو به د سواد زده کړې د نورو مهارتونو د پراختيا لپاره کتاب وکاروئ. په دې وروستيو دريو ورځو کې دوه يا درې فعاليتونه په درسي پلان کې ورکړل شوي دي. تاسو کولی شئ نور فعاليتونه هم وټاکئ، په دې پورې اړه لري چې ستاسو زده کونکي څه ته اړتيا لري او تاسو فکر کوئ چې دوی به يې خوښ کړي. د درسي پلانونو څخه سمدلاسه وروسته، د فعاليتونو د غوره کولو لپاره د سواد زده کړې اضافي فعاليتونه وګورئ.

دلته فعاليتونه کولی شي او بايد په مکرر ډول وکارول شي ځکه چې زده کونکي د خپلو مهارتونو د پراختيا لپاره وخت او تمرين ته اړتيا لري. که تاسو يې وهڅوئ دوی به ښه زده کړي، زده کړه په زړه پورې کړئ، او د زده کړې پروسې د يوې برخې په توګه د دوی تېروتنې ومنې. همدارنګه، ځکه چې ماشومان په مختلفو سويو زده کوي، ځينې به د نورو په پرتله ډير وخت ته اړتيا ولري ترڅو خپل مهارتونه ته وده ورکړي، او دا په بشپړه توګه سم دي.

که چيرې يو زده کونکی ناسم ځواب ورکړي، نو دا به غوره نه وي چې مایوسي يا غوسه څرګنده کړئ ځکه چې د غوسې څرګندول به زده کونکي مایوسه کړي، او مایوسي په زده کړه کې مداخله کوي. پرځای يې، په زړه پورې او د منلو وړ ډول ووايست: دا يوه ښه هڅه ده. ايا بل څوک به هڅه وکړي؟ که يو زده کونکی داسې ځواب ورکړي چې غلط نه وي مګر غير متوقع وي، ووايه: دا يو په زړه پورې نظر دی! مور ته د هغه څه په اړه نور ووايست چې تاسو فکر کوئ. دا ډيره مهمه ده چې زده کونکي احساس کړي چې دوی د زده کونکو په توګه ارزښت لري. کله چې تاسو ښه او د منلو وړ ياست، زده کونکي به ډيره هڅه وکړي چې ښه زده کړي.

تاسو ممکن د هر درس لپاره د چمتو کولو لپاره يو څه شيان ولرئ. يوه يا دوه ورځې مخکې له دې چې تاسو درس ورکړئ، پلان ته پام وکړئ ترڅو ډاډ ترلاسه کړئ چې تاسو په مرحلو پوهيږئ او د لوست لپاره چمتووالی لاندې وړانديزونه ولولئ ترڅو معلومه کړئ چې تاسو کوم تياری ته اړتيا لرئ.

د ځينې فعاليتونه لپاره د اضافي کاغذ او ليکلو وسايلو کارولو غوښتنه وکړئ که نه وي، تاسو کولی شئ د نورو سطحو او تجهيزاتو څخه کار واخلي. د مثال په توګه، زده کونکي کولی شي په شګو يا خټو کې د قوي لړکيو سره رسم وکاري. که تاسو په ټولګي کې د تباشير تختې لپاره کافي ځای نلرئ، تاسو کولی شئ په ديوال باندې په خټو يا کوم و نورو موادو سره وليکئ چې وروسته مينځل کیدی يا پاکېدای شي.

اندازه کول او ارزونه

د ښوونکي په توګه، تاسو غواړئ د هغه څه چې تاسو درس ورکوئ د خپلو زده کونکو پرمختګ قضاوت او ارزونه وکړئ. د دې کولو په اړه د مرستې لپاره په درسونو کې او د لارښود په پای کې وړانديزونه وګورئ. د کتاب په پای کې به تاسو د انفرادي ارزونې لپاره يوه فورمه او د ټولګي د ارزونې لپاره بله فورمه ومومئ. دا د مختلفو فعاليتونو په اړه د زده کونکو فعاليت ارزولو لپاره کارول کیدی شي چې تاسو د زده کونکو سره ترسره کوئ.

درسی پلان هونبیار هلک او د ارونکی حناور

نسخې موجودې دي. د دې نسخې لیکوال ادریس شاه دی. هغه د پغمان ولسوالۍ یو پوه سړی وو. هغه په خپل ژوند کې، د لویانو او وروکیو (کوچنیانو یا ماشومانو) لپاره گڼ کتابونه لیکلي.

اوس زه تاسې ته کیسه لولم. ښه غور ونیسئ، او زما له لوستلو سره یوځای انځورونو ته هم گورئ. زه به کله کله وقفه کوم، اوله تاسې به پوښتنه کوم چې تاسې څه فکر کوئ وړاندې به څه وشي!

ښايي تاسې په ډاډه توگه ونه پوهېږئ چې وړاندې به څه کېږي، خو تاسې کولای شئ د کیسې اورېدلې برخې ته په کتنې سره یوڅه وانگېرئ (له ځانه یوڅه وواياست). ښه غور ونیسئ، چې بیا وروسته د پاتې کیسې په اړه ښې انگېرنې وکړای شئ!

کله چې لوستنه پای ته ورسوم، انځورونه به بیا در ونسیم، او تاسې به راته وواياست چې له کیسې موڅه به یاد پاتې شول.

اوس راځئ چې د کیسې ویل پیل کړو...

۲. کتاب پرانیزئ، او مخ یې زده کوونکیو ته ور واړوئ، ترڅو د لوست د دایرې ټول زده کوونکي ستاسې له لوستلو سره یوځای پر پاڼو باندې انځورونه ولیدلای شي. کیسه ورو ورو او په ورم او ادا لولئ، او د پاڼې تر اړولو وړاندې لږه وقفه کوئ، چې زده کوونکیو ته د اورېدلې برخې په اړه د فکر کولو، او انځورونو د لیدلو فرصت ورکړئ. کولای شئ په ټولگي کې وگرځئ را وگرځئ، چې شاگردانو ته له نږدې څخه د انځورونو لیدلو فرصت ورکړئ.

۳. هرځل چې له زده کوونکیو څخه د وړاندوینو د اورېدلو لپاره وقفه کوئ نو لاندې پوښتنې وکړئ:

څه فکر کوئ چې په کیسه کې به وړاندې څه وشي؟

ولې فکر کوئ داسې به وشي؟ د کیسې کومه برخه به دې دلالت کوي چې داسې به وشي؟

د مثال په ډول، کله چې خلک یو ډارونکي حیوان ته اشاره کوي ("او کله چې هلک هغې خواته وکتل چې

لومړۍ ورځ: د کیسې لومړۍ لوستنه

دا لوست باید پرلپسې ۳۰ تر ۴۰ دقیقې وخت واخلي.

د درس لپاره تیاری

• صنف ته تر راتگ وړاندې، له ځان سره په لوړ غږ د کیسې لوستنه تمرین کړئ، چې وروسته بیا په کیسه پوهېدلې یاست، او په صنف کې یې روانه ولوستلای شئ. کیسه په ځانگړي وزم او ادا ولولئ! کونښ وکړئ چې د مختلفو کرکټرونو لپاره مختلف آوازونه استعمال کړئ. کله چې کیسه په ښه طریقه لولئ نو په حقیقت کې زده کوونکیو ته دا ښیاست چې کیسه بیا په خپل وار څنگه ولولي.

• د کیسې تر لوستلو وړاندې، په کیسه کې درې یا څلور داسې ځایونه په ښه کړئ چې هلته وقفه وکړئ، او شاگردانو ته د دې فرصت ورکړئ چې د کیسې ډراټلونکیو پېښو وړاندوینه (پیشبیني) وکړي. له زده کوونکیو د داسې وړاندوینو غوښتنه (په داسې حال کې چې نه پوهېږي چې وړاندې به څه کېږي)، د هغوی د سوچ کولو د وړتیا د لوړوالي یوه ډېره ښه لاره ده. دغه راز، دا چاره د هغوی د کیسې اورېدنې هدف روښانه کوي. د هغوی هدف دا دی چې پوه شي چې آیا وړاندوینې یې سمې دي، او که ناسمې! د کیسې په منځ کې د وقفې لپاره ښه ځای هماغه دی چې هلته د ډراټلونکې پېښې په اړه تلوسه (اضطراب) موجود وي.

د کیسې د لومړۍ لوستنې کړنې (فعالیتونه)

۱. کتاب داسې پورته ونیسئ چې شاگردان یې پوښ ولیدلای شي. د دې لپاره چې شاگردان د کتاب پوښ له نږدې ولیدلای شي، کولای شئ د شاگردانو ترمنځ تگ راتگ وکړئ. د کتاب له ښودلو سره یوځای، کتاب ور وپېژنئ، او د کیسې او لیکوال په اړه یې لږ څه معلومات ورکړئ. داسې څه وواياست:

دا کیسه له کلونو کلونو راهیسې په افغانستان کې ویل شوې ده. ځینې خلک ورته "ښوونیزه کیسه" وايي، ځکه چې تاسې د دې کیسې په لوستلو، او د هغې په اړه په فکر کولو سره، چې مور یې دلته کوو، د ځان او نورو په اړه څه زده کولای شو. د دې کیسې کښې

۷. د وروستي فعالیت په توګه، هر زده کونکي ته یو کتاب ورکړئ، یا د څو زده کونکي سره یوه کاپي شریکه کړئ. له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې پر کتاب له سره تېر شي، انځورونو ته یې دقیق وګوري، او د هغه شیانو نومول چې دوی یې په انځور کې ګوري. د مثال په ډول، د کتاب په لومړیو دريو مخونو کې، زده کونکي به غواګانې، کورونه، هلک او د هغه د جامې، او همدارنګه به وربخې او واښه وګوري. وروسته به دوی د بل کلي خلک وویني.

له زده کوونکو کتابونه راټول کړئ او تر هغې یې وساتئ چې د ټولګي ټول فعالیتونه پای ته ورسېږي. زده کوونکو ته وواياست چې د ټولو درسونو د پای ته رسیدو وروسته به دوی ته خپل کتابونه بیرته ورکړل شي.

د لومړۍ ورځې لپاره د فعالیت ارزونه: وړاندوینې کول

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: هغه زده کوونکي چې وړاندوینه نه شي کولای، کله چې د وړاندوینې غوښتنه ترې وشي، او یا داسې وړاندوینې وکړي چې د موجودو معلوماتو سره هیڅ منطقي ارتباط و نه لري.

کچه ۲: هغه زده کوونکي چې د یو منطقي تسلسل په نتیجه کې د موجودو معلوماتو په بنا د وړاندوینې توان لري، او د خپلې وړاندوینې د تقویه کولو لپاره دلیل وړاندې کوي. زده کوونکي شاید او یا شاید هم نه کله چې لولي وړاندوینه په یاد و نه لري او هغه نوي معلومات چې د وړاندوینې پورې ارتباط لري و نه پېژني.

کچه ۳: هغه زده کوونکي چې د یو منطقي تسلسل په نتیجه کې د موجودو معلوماتو په بنا د وړاندوینې توان لري، او د خپلې وړاندوینې د تقویه کولو لپاره دلیل وړاندې کوي، نوي معلومات چې د وړاندوینې پورې ارتباط لري پېژني، او وړاندوینې همغښتې ساتي یا یې عیاروي.

کچه ۴: هغه زده کوونکي چې ډیر ذکي دي او په قصه کې موجود معلومات د وړاندوینې د جوړولو او توضیح لپاره استعمالوي او د وروستیو معلوماتو په وسیله خپله وړاندوینه همغښتې ساتي او یا یې عیاروي.

دوی ګوته نیولې وه، هغه یوه ډیره غټه... "ولیده"، له زده کونکو څخه وپوښتئ: تاسو څه فکر کوئ چې خلک څه ته اشاره کوي؟ تاسې ولې داسې فکر کوئ؟

یا، کله چې هلک تشریح کوي چې هندوانې د خوړلو وړ دي ("هندوانې ډیر ښه خوند کوي، زموږ په کلي کې ډیري دي او ټول یې خوري")، تاسو ممکن پوښتنه وکړئ: ولې فکر کوئ داسې به وشي؟ تاسې ولې داسې فکر کوئ؟

زده کوونکیو ته وواياست چې د ټولو وړاندوینې سمې دي، ځکه چې هغوی ښه فکر کړی، او دا چې د راتلونکیو پېښو په اړه د هغوی د وړاندوینو اختلاف پر ځای خبره ده. له بېلابېلو زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې وړاندوینې وکړي. کله چې یو زده کوونکی یو نظر وړاندې کوي، نو له نورو زده کوونکیو پوښتنه وکړئ چې آیا دا نظر سم دی، او که ناسم، او له هغوی څخه دلیل هم وغواړئ. زده کوونکي د بحث لپاره د نظریاتو وړاندې کولو ته وهڅوئ. د دې لپاره چې ګڼو زده کوونکیو ته د وړاندوینو فرصت ورکړئ، او ټولګیوال ښه بحث وکړای شي، خبرو اترو ته کافي وخت ورکړئ. او بیا د راتلونکیو تم-ټکیو روقفه ځایونو) پر لور لوست ته دوام ورکړئ.

۴. کله چې کیسه پای ته ورسوئ، زده کوونکیو ته د اورېدلو او د پېښو د وړاندوینو شایسي ورکړئ او هغوی ته وواياست چې اوس باید هغوی د کیسې بیاکننه وکړي. کتاب بیا پرانیږي، کیسه پیل کړئ، او لوړ یې ونیسئ چې زده کوونکي یې انځورونه ولیدلای شي. له زده کوونکیو څخه غوښتنه وکړئ چې هغو لومړنیو انځورونو ته وګوري، او ور په یاد کړي چې د کیسې په پیل پیل کې څه شوي وو. زده کوونکیو ته د کیسې د ور په زړه کولو لپاره لاندې پوښتنې وکاروئ:

دلته ښودل شوي خبرې څوک دي؟

د کیسې په دې برخه کې څه کېږي؟

۵. بیا د کتاب وړاندې مخونه را وړوئ او همدغه پوښتنې تکرار کړئ. په همدې توګه، چې له زده کوونکیو غوښتنه کوئ انځورونو ته په ګټنه تېره کیسه ور په زړه کړئ، کیسې ته دوام ورکړئ. هر ځل له یوه نوي زده کوونکي څخه پوښتنه کوئ، چې هر زده کوونکی د خبرو وار ترلاسه کړي. که له زده کوونکیو څخه د کیسې ځینې برخې هېرې وي، نو د کیسې هماغه برخه په خپلو الفاظو وریاده کړئ، او یا هماغه برخه له سره ورته ولولئ.

۶. د کیسې په ښه اورېدا، او د کیسې د ډېرې برخې په یاد ساتلو د شاګردانو ستاینه کوئ. هغوی ته وواياست چې دا کیسه به په دې نیردې ورځو کې یوځل بیا هم سره ولولئ او بحث به ورباندې وکړئ.

دوهمه ورځ: د کيسې دوهمه لوستنه

دلته د کيسې د دوهم ځل لوستلو لپاره ځينې وړاندیزونه دي. دا لړ کړنې بايد پرلپسې ۳۰ تر ۴۰ دقيقې وخت ونيسي.

د درس لپاره تياری

- د کيسې د بيا لوستلو تمرين وکړئ چې دا ځل يې په په بڼه ډول ولولئ.
- د پنځم ګام د تياری لپاره کولای شئ په پيل کې زده کوونکي په درې کسيزو ډلو ووېشئ، چې ستاسې د لارښوونو پر مهال زده کوونکي وپوهېږي چې له چا سره خبري وکړي. له هغوی غوښتنه وکړئ چې له نيردې ناستو شاگردانو سره درې کسيزې ډلې جوړې کړي.

د کيسې د دوهمې لوستنې کړنې (فعالیتونه)

۱. کتاب لور ونیسئ، او له زده کوونکیو د کيسې د سرليک، ليکوال، او د ليکوال د لاسته راوړنو په اړه پوښتنې وکړئ. زده کوونکیو ته ووايست چې بيا هم په بشپړه توجه غور ونيسي، ځکه چې، د کيسې له ختمېدا وروسته به بيا هم له هغوی څخه انځورونو ته په کتنې، د کيسې د وړاندولو غوښتنه کوئ، او هم به ترې دا پوښتنه کوئ چې د کيسې کومه برخه د هغوی لپاره تر ټولو مهمه وه. هغوی ته ووايست چې دا ځل به د هغوی ډېرو داسې ځايونو ته ور پام شي، چې د لومړۍ لوستنې پر مهال يې نه وو وپام شوی.

۲. د لومړۍ ورځې په څېر، د انځورونو له ښودلو سره يوځای، کيسه سرتريايه ولولئ. کيسه ورو ولولئ چې زده کوونکي کيسه سمه تعقيب کړای شي، او بلې برخې ته د اوښتلو پر مهال د پېښو په اړه د فکر کولو فرصت ولري.

۳. کله چې لوستنه پای ته ورسوئ، بېرته د کتاب لومړنۍ پاڼې پرانيږئ، او داسې يې ونیسئ، چې زده کوونکي يې انځورونه وليدلای شي. د لاندې پوښتنو مطرح کولو له لارې، له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې لومړيو انځورونو ته وګوري، او هغه څه ور په زړه کړي چې د کيسې په سر کې واقع شوي وو:

دلته ښودل شوې څېرې څوک دي؟

د کيسې په دې برخه کې څه کېږي؟

په څه چې مور پوهيږو هغه دا دي چې کيسه مور ته مستقيم څه نه وايي؟

لومړۍ دوه پوښتنې د لفظي پوهې غوښتنه کوي، داسې معلومېږي چې هلک نردي کلي ته ځي او داسې خلک ګوري چې له هندوانې ډارېږي. دريمه پوښتنه د استدلالونو غوښتنه کوي - د هغه شيانو درک کول چې معنی لري خو په ځانګړي ډول نه دي ويل شوي. د مثال په توګه، کله چې خلک د هندوانو څخه ويره څرګندوي، مور اټکل کوو چې دوی هيڅکله هندوانه نه ده ليدلې او هيڅکله يې نه ده خوړلې، که څه هم کيسه دا په مستقيم ډول نه وايي.

۴. بيا وړاندې دوو پاڼو ته ولاړ شئ، او همدغه پوښتنې بيا تکرار کړئ. په همدې طريقه دوام ورکړئ، چې زده کوونکي د هرې پاڼې انځورونو ته په کتلو، زړې پېښې ور په زړه کړي. ښايي دا ځل زده کوونکیو په کيسه کې نور څه موندلې وي، او ښايي د کيسې د پېښو د ور په زړه کولو پر مهال د ويلو لپاره ډېر څه ولري. هر ځل له يوه نوي زده کوونکي څخه پوښتنه کوئ، چې په دې توګه، ډېرو زده کوونکیو ته د خبرو وار ورسېږي. که له زده کوونکیو څخه د کيسې کومه برخه هېره وي، نو د کيسې هماغه برخه په خپلو الفاظو کې ورته ووايست، او يا هماغه برخه ورته ولولئ.

۵. کله چې مو ټول کتاب په همدې طريقه ولوست، او پر انځورونو، او پېښو بحث وکړ، کتاب بند کړئ، او شاګردانو ته ووايست چې:

په دې کيسه کې ګڼ شمېر په زړه پورې څېرې دي. ځينې يې ښايي داسې څوک در په زړه کړي چې پېژنئ يې، او د کيسې پېښې ښايي داسې پېښې در يادې کړي چې تاسې ته در پېښې شوي دي. تاسې هر يوه د کيسې د اورېدنې پر مهال، د يوه جلا شوي په اړه فکر کاوه. اوس زه له تاسې څخه غوښتنه کوم چې د لاندې پوښتنو په اړه فکر وکړئ:

د کيسې کومه برخه ستاسې لپاره تر ټولو مهمه وه؟

دغې برخې ستاسې لپاره ولې ځانګړې اهميت درلود؟

امکان ولري، په دريمه ورځ د کارولو لپاره په تخته کې ټکي پرېږدی.

د دويمې ورځې لپاره د فعاليت ارزونه:

يادول او نتيجه گيري

کچه/سويه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولگي د فعاليت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروي.

کچه ۱: هغه زده کونکي چې د قصې ډيرې برخې يې نه وي په ياد او د نتيجه گيرۍ لپاره ښه دلايل نه شي ويلی، د قصې اصلي برخې يې بل قسم تعبير کړي وي، او ان د ښوونکي په ملاتړ هم خپلې نتيجه گيرۍ ته دلايل نه شي وړاندي کولای.

کچه ۲: هغه زده کونکي چې د قصې يو څه برخې يې په ياد وي او کولای شي چې څه ساده نتيجه گيرۍ وکړي، کيدای شي يو څه گډه وډه يا مبهمه وي يا کيدای شي يو څه د متن د منطقي ملاتړ (حمایې) څخه لرې وي.

کچه ۳: هغه زده کونکي چې قصه يې په ياد وي او کولای شي چې ساده نتيجه گيرې وکړي، او د هغې لپاره کافي دلايل هم وړاندي کړي، خو يو څه عمومي وي.

کچه ۴: هغه زده کونکي چې قصه يې زده وي او موضوع ته نږدې نتيجه گيرې وکړي، کيدای شي څه مشکلات ولري. موثر دلايل وړاندي کړي او هميشه د موضوع په باره کې مشخص وي.

دريمه ورځ: د کيسې دريمه لوستنه

دلته د دريم ځل کيسې لوستلو لپاره ځينې وړانديزونه دي. دا لړ کړنې بايد پرلپسې ۳۰ تر ۴۰ دقيقې وخت ونيسي.

د درس لپاره تياری

- تاسو ممکن د کيسې لوستلو تمرين وکړئ.
- پرېکړه وکړئ چې تاسو به د کيسې په لوستلو کې چيرته ودرېږئ ترڅو له زده کونکو څخه وپوښئ چې په راتلونکې پاڼه کې څه پېښېږي. (دوهمه مرحله وگورئ).

• د ۴ مرحلې چمتو کولو لپاره، تاسو کولی شئ زده کونکي د درس په پيل کې په دريو گروپونو يا جوړه جوړه کړئ ترڅو پوه شي چې دوی به له چا سره خبرې وکړي کله چې تاسو ورته لارښوونه وکړئ. يوځل بيا له هغوی څخه وغواړئ چې جوړه يا درې ډلې جوړې کړي چې زده کونکي ورته نږدې ناست وي.

د ځواب په اړه يوه شېبه فکر وکړئ، او بيا به زه له تاسې وغواړم چې خپل ځوابونه لومړی خپل يوه ملگري ته وواياست. بيا به زه له يو څو کسانو وغواړم چې ټول ټولگي ته ووايي چې څه ورته تر ټولو مهم برېښېدل.

د دې پوښتنو ځوابونه به توپير ولري او يو څه غير منطقي فکر به پکې شامل وي ځکه چې دوی د کيسې او خپل ژوند تر مينځ اړيکې رامېنځته کوي. زده کوونکي به بېلابېل ځوابونه ورکړي، ځکه چې هره کيسه مهمې برخې درلودلای شي، او اورېدونکي به، د وگړيو په توگه، د تر ټولو مهمې برخې په اړه مختلف نظريات ولري. د مثال په توگه، ځينې زده کونکي ممکن فکر وکړي چې د هلک په دې پوهيدل چې هغه "څاروی" هنداونه وه ډيره مهمه برخه ده، ځکه دوی هلک په هغه حالت کې درک کړی شو. نور ښايي فکر وکړي چې مهمه برخه هغه وخت ده چې هلک کليوالو ته د هندوانو د کرلو څرنگوالی ور زده کوي او داسې نور. په دې کې غلط ځواب نشته. د شاگردانو انتخاب د هغوی د نظرياتو پر سر د بحث په اندازه مهم نه دی.

۲. زده کوونکيو ته د فکر کولو لپاره يوه يا دوه دقيقې وخت ورکړئ، او بيا يې په درې کسيزه ډلو ووېشئ، چې له يو بل سره د کيسې د تر ټولو مهمې برخې په اړه خبرې وکړي. ښايي تاسې د شاگردانو په منځ کې وگرځئ راوگرځئ، او د هغوی خپل منځي خبرې اترې واورئ. تاسې د هغوی نظرياتو ته د ځواب ويلو اړتيا نه لرئ، يوازې سر خوځول مو کافي دي.

۷. بيا، له څو تنو زده کوونکيو څخه وغواړئ چې ټول ټولگي ته د هغه څه په اړه خبرې وکړي چې د دوی لپاره په کيسه کې تر ټولو مهم برېښي. هغوی دې ته وهڅوئ چې يو د بل خبرې په غور واورې، ترڅو معلومه کړي چې د کيسې څومره بېلابېلې برخې مهمې گڼل کېږي.

۸. د زده کوونکيو ستاينه وکړئ (شاياسی ورته وواياست) چې ښه غور يې نيولی وو، د کيسې ډېرې برخې يې ور په زړه شوې او د مهمو برخو په اړه يې ښه فکر وکړ. هغوی ته وواياست، چې تاسې به په نږدې راتلونکي کې بيا هم کيسه په گډه سره ولولئ، او بحث به پرې وکړئ.

۹. زده کونکو ته بلنه ورکړئ چې يوځل بيا کتاب ته لارښئ او هغه شيانو ته نوم ورکړئ چې په انځورونو کې انځور شوي، لکه څنگه چې تاسو يوه ورځ مخکې وکړل (ورځ ۱، ۷ کام). دا ځل، هغه څه وليکئ چې زده کونکي يې په تخته کې نوموي ترڅو دوی وکولای شي څرگند شوي ټکي وگوري. وروسته له دې چې تاسو په لست کې ۵-۱۰ کلمې ولرئ، هر يو يې وواياست او هغه ته يې اشاره وکړئ کله چې زده کونکي گوري ترڅو دوی شفاهي کلمه د هغې د ليکلې بڼې سره شريک کړي. که

• په دې لوست کې به تاسو لغتونه هم جوړ کړئ. د چمتو کولو لپاره:

< د دې کلمو څخه هر یو په روښانه توګه په لوی کارت، د کاغذ په یوه لویه ټوټه، یا تخته ولیکئ. دا د نن ورځې کارولو لپاره غوره کلمې دي ځکه چې دوی په نقاشیو کې ښودل کېدای شي. (تاسو به دا فعالیت وروسته د نورو کلمو سره ترسره کړئ.) هره کلمه باید په پراخه کچه او په روښانه توګه چاپ شي چې ټول زده کونکي یې وګوري کله چې تاسو یې ونیسئ یا یې اشاره وکړئ.

هک	کلي	ویريرو
ویرونکی	د اړونکی	خاروی
هیندوانه	چاکو	خوند
وخوري		

< درسي پلان ته پام وکړئ ترڅو تاسو د تعقیبولو مرحلو سره آشنا شئ.

• د سواد زده کړې له اضافي فعالیتونو څخه د ترسره کولو لپاره یو یا دوه نور فعالیتونه غوره کړئ او د دې لپاره هم چمتووالی ونیسئ.

د درېیمې لوستنې کړنې: د کلیدي نظرونو انعکاس

۱. کتاب لور ونیسئ، او زده کوونکیو ته ووايست چې تاسې به په درېیم ځل هم هماغه کیسه لولئ، خو دا ځل به د وقفو په دوران کې له شاګردانو څخه د کتاب د راتلونکې پاڼې د پېښو په اړه پوښتنه کوئ.

۲. د کیسې په مختلفو برخو کې، د کتاب تر پاڼې اړولو وړاندې، لاندې پوښتنه مطرح کوئ، او له زده کوونکیو غوښتنه کوئ چې که ځواب ورکول غواړي نو لاس دې پورته کړي:

په راتلونکې پاڼه کې به څه پېښ شي؟

له دې پوښتنې مطرح کولو ستاسې مقصد دا دی چې وپوهېږئ چې آیا د کیسې پېښې د زده کوونکیو په یاد پاتې دي، او ګنه. هر ځل له یوه بېل زده کوونکي څخه د ځواب غوښتنه کوئ، او له نورو زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې د ځواب ورکوونکي خبرو ته سم غور ونیسي. کله چې یو کس ځواب ورکړي، له نورو غوښتنه وکړئ

چې که له ځواب سره موافق وي، لاسونه دې پورته کړي. دا کار زده کوونکي هڅوي ترڅو ستا او نورو زده کوونکیو خبرو ته غور کېږدي. دغه راز به وپوهېږئ چې ټولګی تر کومه بریده له کیسې سره آشنا شوی، او د کیسې د پېښو تسلسل یې په ذهن کې پاتې دی. د زده کوونکیو ځواب چې هرڅه وي، تاسې باید ووايست چې:

راځئ کورو چې وړاندې همداسې پېښې او که نه!

بیا وړاندې دوو پاڼو ته ولاړ شئ، او متن یې ولولئ.

د ځینو زده کوونکیو به کیسه ښه په یاد وي، او سم ځواب به ورکړای شي. ځینې نور به داسې نه وي. که د زده کوونکیو کوم ځای هېر وي، او ناسم ځواب ورکړي نو ورته ووايست چې:

که مو اوس څه په یاد نه وي، هیڅ پروا نه کوي. خو دا ځل سم غور ونیسئ، چې له کیسې سره ښه بلد شئ!

۳. کله چې د کتاب لوستنه پای ته ورسوئ، زده کوونکیو ته ووايست چې ته غواړې وپوهېږې چې آیا دوی د انځورونو له کتلو پرته کیسه را په زړه کولای شي او ګنه. یو زده کوونکي ځواب ته راوبولئ، او له نورو غوښتنه وکړئ، چې که له ځواب سره موافق وي، نو لاسونه دې پورته کړي.

که ځواب ناسم وي، له یوه بل زده کوونکي غوښتنه وکړئ چې ووايي د کیسې په پیل کې څه پېښ شوي وو. یوځل بیا له نورو زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې د موافقت په صورت کې، لاسونه پورته کړي. که یې ځواب سم وي، نو زده کوونکیو ته ووايست چې که د کیسې د راتلونکې پېښې په اړه معلومات لري، لاسونه دې پورته کړي. یوځل بیا یو زده کوونکي ځواب ته را وبولئ، او له نورو زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې که موافق وي، لاسونه دې پورته کړي. همدې کار ته ادامه ورکړئ، ترڅو زده کوونکي، د کیسې پېښې په ترتیب سره ذهن ته وسپاري.

۴. کتاب وتړئ او له زده کوونکو څخه وغواړئ چې د دې دوو پوښتنو د ځوابونو په اړه یو ځل بیا د ملګري سره خبرې وکړي:

د کیسې کومه برخه تا ته تر ټولو مهمه وه؟
دا برخه ستا لپاره ولې تر ټولو مهمه وه؟

زده کوونکیو ته یادونه وکړئ چې هغوی کولای شي د تر ټولو مهم شي په اړه نوی نظر ولري، او یا هم کولای شي، هماغه زور نظر، چې په تېرو بحثونو کې یې بیان کړی و، بیا تکرار او تایید کړي. زده کوونکیو ته ۳ تر ۴ دقیقې وخت ورکړئ چې په درې کسيزه یا دوه کسيزو ډلو کې پر خپلو نظریاتو خبرې اترې وکړي.

۵. بیا یو څو زده کوونکي را وبولئ، چې ټول ټولګي ته د هغه څه په اړه خبرې وکړي چې د هغوی لپاره تر ټولو ډېر

خه وکړئ؟

ايا تاسو کله هم په يو چا پورې د دې کبله خندا، چې تاسو فکر کاوه هغه احمق دی مگر بيا پوه شوي ياست چې هغه سړی يوازې هغه شی نه پېژانده چې تاسې پېژانده؟ وروسته خه وشول: ايا تاسو د هغه کس سره مرسته وکړه؟ ولې/ولې نه؟

که هرڅوک موافق وي چې يو خه رېښتيا دي، ايا دا رېښتيا دي؟

ايا تاسو فکر کوئ چې يو سړی کولی شي د هونښيار هلک په خير توپير رامېنځته کړي؟ ولې او ولې نه؟

کوم شيان دي چې تاسو يې کولی شئ توپير راوستلی شئ؟

د دريمې ورځې لپاره د فعاليت ارزونه: د کليدي نظرونو انعکاس

کچه/سوبه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعاليت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: هغه زده کوونکي چې ان د ښوونکي په مرسته هم نه شي کولای چې د قصې ګومه برخه په ياد ولري، او يا د قصې ګومه اساسي برخه سره وښلوي.

کچه ۲: هغه زده کوونکي چې قصه يې په ياد وي او قصه يو خه منعکس کړای شي، خو اساسي نظرونه سره وښلوي نه شي او يا په پوهيدای نه شي.

کچه ۳: د زده کوونکي قصه ښه په ياد وي او هغه خه يې چې په قصه کې لوستي وي د خپل ژوند له پېښو سره يو په يو مرتبط کړي، خو پرته له کوم خاص شباهتي ارتباط يا خيال څخه (د مثال په ډول، خلک ډاريدل او زده کوونکی وايي چې هغه يو ځل ډاريدلی).

کچه ۴: د زده کوونکي قصه ښه په ياد وي او هغه په پوره تفصيل د خپل ژوند له يو څه سره شباهتي ارتباط ورکولای شي (د مثال په ډول، زده کوونکی وايي، لکه په کيسه کې د هلک په څېر، هغه د يو ملګري سره يې مرسته کړې وه، چې هغه شی چې يې نه پېژانده په پوه يې کړي).

د سواد زده کړې د مهارتونو لورول (دريمه ورځ) لغونه

د کيسې او د دريو تجربو وروسته، زده کوونکي به چمتو شي چې د کيسې څخه ځينې کلمې لوستل زده کړي. دا فعاليت د همدې هدف لپاره دی.

مهم دي. هڅه وکړئ چې هغه شاگردان را ونه بولئ چې تېر ځل يې هم ځواب ورکړی، تر څو ټولو ته وار ورسېږي. هغوی دې ته وهڅوئ چې يو بل ته غور ونيسي، ترڅو وپوهېږي چې د کيسې څومره ډېرې برخې مهمې ګڼل کېدای شي.

۲. په ښې غور اېښودنې، د کيسې په ښې يادونې، او د تر ټولو مهم شي په اړه په فکر کولو خپل زده کوونکي وستايئ. يادونه وکړئ چې تاسې به په نېردي ورځو کې يوځل بيا هم د همدې کيسې په اړه خبرې او بحث وکړئ او له همدې کيسې به د نورو زده کړو لپاره د اساس په توګه کار واخلي.

۷. زده کوونکو ته بلنه ورکړئ چې په کتاب کې عکسونه يو ځل بيا وګوري او کوم ټکي په هغه ليست کې اضافه کړي چې دوی په ۱ ورځ (۷ ګام) او ۲ (نهمه مرحله) کې رامېنځته کړي. لکه څنګه چې تاسو په دويمه ورځ وکړل، په تخته باندې ټکي وليکئ لکه څنګه چې زده کوونکي يې وايي. تاسو کولی شئ هغه ليست کې اضافه کړئ چې تاسو يې په ۲مه ورځ پيل کړي.

۸. په درېيمه ورځ له لاندې پوښتنو څخه يوه يا زياته تر بحث لاندې ونيسئ چې زده کوونکي د کيسې د معناګانو په اړه لا ژور فکر ته وهڅوئ. زده کوونکي ښايي دې پوښتنو ته مختلف ځوابونه ولري، چې ټول يې بايد سم وګڼل شي. د پوښتنې هدف يوازې او يوازې دا دی چې زده کوونکي په خپله ځاني طريقه د کيسې په وړاندې غبرګون ښودلو ته راوبلل شي.

د ښار خلک د هندوانې څخه ډاريدل ځکه چې دوی نه پوهيدل چې دا خه دي. ايا تاسو کله هم د يو څه څخه چې نه پوهيدئ چې خه شی دی، ډاريدلی ياست؟

دا خه وو؟ ايا تاسو د هغې څخه ويره لرئ؟ تاسو دا څنګه وکړل؟

په لومړي سر کې، خلک په چرک باندې په غوسه شول هونښيار هلک ډاريدل؟ ولې او ولې نه؟

تاسو څنګه کولی شئ ووايست که څوک ډارېږي؟

ايا ويره يو ګټور احساس دی، يا دا ستونزه کيدی شي؟ ولې داسې فکر کوئ؟

ايا د يو کس ويره نور خلک وپړولی شي؟

ايا دا ممکنه ده چې د خپل ځان د وپړې مخه ونيسئ؟ هغه څنګه؟

ايا داسې شيان شته چې واقعاً ډارونکی دي؟ دا خه دي؟ تاسو بايد د دې شيانو سره د احتياط کولو لپاره

جملې په اړه فکر وکړئ، د بیلګې په توګه، "کلی د یو کوچني نښار په څیر دی." د "کلي" کلمې په کارولو سره د بلې جملې په اړه فکر وکړئ، شاید د دې کيسې سره چې مور يې لولو څه ربط ولري.

بيا هم دوه يا درې هلکان راوغواړئ چې خپله جمله ووايي. بيا دوهمه کلمه په ديوال سربنس کړئ يا يو بل زده کوونکی لومړي ته څېرمه ودرول او کلمه په لاس کې ورکړئ، چې ټول يې وليدلای شي. دواړو کلمو ته بېله اشاره وکړئ او له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې درسره تکرار يې کړي.

۴. همدا کرنه پر ټولو لسو کلمو تکرار کړئ. هر ځل يوه کلمه ووايست، او له زده کوونکيو غوښتنه کوئ چې درسره يې ووايي. له دوو يا دريو زده کوونکيو غوښتنه کوئ چې کلمه په جملو کې وکاروي. او ورپسې يې له تېرو کليمو سره په ليکه بردي. هرځل چې نوې کلمه پر خپل ځای بردي، پر دېوال، يا د زده کوونکيو په ليکه کې د يوه زده کوونکي په لاس کې؛ ټولو کلمو ته اشاره کوئ او له زده کوونکيو غوښتنه کوئ چې درسره تکرار يې کړي.

۵. کله چې ټولې کلمې وړاندې شي، بيا يې سره ګډې وډې کړئ، او له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې ستاسې له اشارې سره يوځای يوه يوه، درسره تکرار کړي. مثلاً، که کلمې پر دېوال سربنس وي، نو ښکته پورته يې کړئ، چې مختلفو ځايونو ته ولاړې شي. که زده کوونکي په يوه ليکه کې ولاړ وي چې لغتونه يې په لاس کې پورته نيولي وي، له دوی څخه وغواړئ چې له خپل اصلي موقعيت څخه په ليکه کې نوي موقعيتونو ته لاړ شي او بيا خپل ټکي/لغتونه بيرته جگ ونيسي. که ټکي په تخته ليکل شوي وي، په بل ډول يې په نښه کړئ.

۲. پر زده کوونکيو د څو ورځو لپاره د کلمې د ويلو، او جمله کې کارولو تمرين وکړئ تر هغو چې هره کلمه ستاسې له اشارې سره سمه وپېژني.

۷. د ټکو/لغتونه هغه کارتونه وساتئ چې تاسو د دې فعاليت لپاره کارولي ترڅو تاسو يې بيا وکاروئ. که مو لغتونه په تخته ليکلې وي، يا يې په نخته کې وساتئ يا يې د ځان لپاره يو ليست جوړ کړئ ترڅو تاسو يې بيا په تخته وليکئ.

۱. زده کوونکيو ته ووايست چې نن به هغوی له لوستل شوي کيسې څخه کلمې زده کړي. هغوی ته ووايست چې ډاډه ياست هر هلک به نن لږ تر لږه يوه کلمه زده کړي، او ځينې لاسي ډېرې کلمې زده کړای شي. (د پورته ۱۰ لغتونو کارولو لپاره "د لوست لپاره چمتووالی" وګورئ.)

۲. د "هلک" کلمه يا اوچته ونيسئ (يا په نښه کړئ) چې هرڅوک يې وويني. کلمه تلفظ کړئ، او له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې کلمې ته وګوري، او څوځله دغه کلمه له تا سره تکرار کړي. بيا له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې کلمه په جمله کې وکاروي. دا جمله کېدای شي د کيسې په اړه وي، يا يوه عادي جمله وي چې کلمه پکې سمه کارول شوې وي. مثلاً داسې څه ويلای شئ:

دا کلمه "هلک" ده. دا لغت هلک دی. تاسې ته زموږ له کيسې هلک په یاد دی. د "هلک" کلمې په کارولو سره د يوې جملې په اړه فکر وکړئ، د بیلګې په ډول، "هلک د سړک نه ټوپ کړل." د "هلک" کلمې په کارولو سره د يوې بلې جملې په اړه فکر وکړئ، شاید د دې کيسې سره چې مور يې لولو څه ربط ولري.

په دوو يا دريو زده کوونکو غږ وکړئ چې هغه جمله ووايي چې دوی يې فکر کوي. بيا، کلمه په کارت کې وي، کلمه په ديوال وڅړوئ يا يو زده کوونکی دې ستاسو څنگ ته ودریږئ، کلمه دې ونيسئ چې ټول يې وويني.

۳. د "کلي" کلمه اوچته ونيسئ (يا ورته اشاره وکړئ). کلمه په زوره تلفظ کړئ او له هلکانو غوښتنه وکړئ چې کلمې ته وګوري او څوځله يې درسره ولولي. بيا له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې کلمه په جمله کې وکاروي. دا جمله ښايي د کيسې په اړه وي، يا همداسې يوه عادي جمله وي چې د نوم لفظ پکې کارول شوی وي. د ساري په توګه، داسې څه ويلای شئ:

دا کلمه "کلي" ده. زموږ په کيسه کې هلک له خپل کلي نه بل کلي ته لاړ. د "کلي" لغت په کارولو سره د يوې

پریکړه وکړئ چې دوی خو سپلاښه اوري. د مثال په توګه، د کتاب هغه مخ پرانېزې چې د متو/متانو او ګوتو یو قطار نښي، او ووايه:

تاسو په دې پاڼه کې څه کورئ؟ (مت) هو! انځور یو لاس په بل لاس اېښودل شوی نښي. راځئ چې دا په ګډه ووايو او وګورو چې مور خو سپلاښه اورو: مت. تاسو خو سپلاښه اورئ؟

کله چې زده کوونکي یو (۱) ووايي، ووايه: سمه ده! "مت" یو سپلاښه لغت دی: مت.

۳. دوهمه مرحله د دري یا څلورو نورو لغتونه سره چې زده کوونکي یې غوره کوي، تکرار کړئ. د بېلګې په توګه، په ورته دوو پاڼو کې دوی ممکن غوره کړي، پګړی، بریت، ږیره، ګوتې، لستونې او داسې نور. که اړتیا وي په تلفظ کې مبالغه وکړئ، نو دوی به وکولی شي د تسلا بونو یا څپو صحیح شمیر واورې.

۴. زده کوونکو ته یو لغت ورکړئ او له هغوی وغواړئ چې په ګډه یې ووايي او پریکړه وکړي چې دا لغت خو سپلاښه دی. د مثال په توګه، ووايه:

زه به یو لغت ووايم. بیا تاسو دا زما سره ووايست او پریکړه وکړئ چې دا خو سپلاښه دی. دلته لومړی لغت دی: د اړونکي. له ما سره یې ووايه: د اړونکي. د اړونکي. تاسو خو سپلاښه اورئ؟

د دریمې ورځې د اجرا ارزونه: د هجا پېژندنه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کوونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجي وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی په یوه یا دوه سپلاښه لغت کې د هجا یا سپلاښو شمیر وپېژني.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي په یو یا دوه لغتونو کې د هجا یا څپو شمیر په ګوته کړي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي د هجا یا سپلاښو شمیر په یوه او دوه هجایي لغتونو کې او په ځینو دريو یا ډیرو هجا لرونکو لغتونو کې سپلاښه یا هجا وپېژني.

کچه ۴: زده کوونکي په اسانۍ سره د یو، دوه، درې یا ډیرو سپلاښو درلودونکو لغتونو کې د هجا شمیرې وپېژني.

د سواد اضافي فعالیتونه

که تاسو وخت لرئ، کولی شئ "د سواد زده کړې اضافي فعالیتونو" برخې څخه د نورو فعالیتونو څخه هم کار واخلي.

د دریمې ورځې لپاره د فعالیت ارزونه: لغتونه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کوونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجي وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی هغه لغتونه وپېژني چې تدریس شوي او نشي کولی په جملو یا فریزونو کې یې وکاروي.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي ځینې لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او ځینې یې په جملو او فریزونو کې کارولی شي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي ډیر لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او کولی شي په ډیرو جملو او فریزونو کې یې وکاروي.

کچه ۴: زده کوونکي په اسانۍ سره کولی شي هغه لغتونه وپېژني چې تدریس کېږي او کولی شي په اسانۍ سره یې په جملو یا فریزونو کې وکاروي.

د لغتونو د نمونو مطالعه کول: د هجا پېژندنه

د "هغه زمرې چې ځان یې په اوبو کې ولیده" د ښوونکي لارښود په یوه فعالیت کې سپلاښه یا څپې معرفي کړې. که زده کوونکو دا لارښوونه تر لاسه کړي وي، تاسو کولی شئ دوی ته دا یادونه وکړئ او ووايست چې دوی به اوس د هجا/څپو سره یو څه نور هم وکړي. که دوی دا لارښوونه نه وي تر لاسه کړي، دا فعالیت به له دوی سره مرسته وکړي چې دا ډول بېلګې په لغتونو کې کې زده کړي.

۱. زده کوونکو (یا دوی ته یادونه وکړئ) ته د هجا یا څپې مفهوم د یو لغت د یوې برخې په توګه تشریح کړئ چې یو غږ لرونکي غږ ولري او هغوی ته د مشابه یو څه په ویلو یې په مثالونو کې وړاندې کړئ، او د هجاو یا څپو په ویلو کې مبالغه وکړئ:

ځینې لغتونه یو سپلاښه وي او ځینې یې له یو څخه ډیر سپلاښه یا څپې لري. د مثال په توګه، "هلک" یو یو سپلاښه دی. له ما سره یې ووايه (هلک). د "کلي" کلمه دوه سپلاښه ده: ک-لی. له ما سره یې ووايه (ک-لی). او د لغت درې سپلاښه "ویروونکي". له ما سره یې ووايه (و-یر-وونکي).

۲. اوس د کتاب یوه پاڼه پرانېزئ چې څو شیان پکې انځور شوي وي او له زده کوونکو وغواړئ چې مختلفو شیانو ته اشاره وکړئ، نومونه یې ووايست، او له تاسو سره

خلورمه ورخ: د سواد مهارتونو نوره وده

په خلورمه ورخ، تاسو به يو خل بيا د لغتونو او کلمو نمونو باندې تمرکز وکړئ او زده کونکي به په الفبا باندې تمرکز وکړي او نور فعاليتونه چې تاسو يې غوره کوي ترسره کړئ.

د چمتو کولو لپاره

• هغه ۱۰ لغتونه چې تاسو په دريمه ورخ د وپيانکي (لغتونو توضيح) لپاره کارولې چمتو کړئ: هلک، کلي، وپړپړو، وپروونکي، دارونکي، خاروي، هيندوانه، چاکو، خوند، وخوري.

• دا ټکي د ښودلو لپاره چمتو کړئ، يا په کارت يا تخته کې: ډير خلک (کڼه گونډه) جيبه خوندوره کروندې خوري زري

• الفبا (اخځې) نندارې ته چمتو کړئ. که امکان ولري، ټول ليکونه په لوی چارټ کې واچوئ ترڅو دا په خونه کې خپرول شي. په دې توگه، زده کونکي به وکولی شي هره ورخ ليکونه وگوري، چې دا به د دوی سره د ليکونو سره آشنا کېدو کې مرسته وکړي.

• د سواد زده کړې د اضافي فعاليتونو برخې څخه د ترسره کولو لپاره اضافي فعاليتونه غوره کړئ، او د اړتيا سره سم يې د دې لپاره چمتو کړئ.

لغتنه

دا فعاليت په دريمه ورخ مخکې لوستل شوي لغاتونه پياوړي کوي او نوي لغتونه معرفي کوي. لومړی، هغه ۱۰ لغتونه بيا څرگند کړئ چې تاسو په دريمه ورخ کارولې (هلک، کلي، وپړپړو، وپروونکي، دارونکي، خاروي، هيندوانه، چاکو، خوند، وخوري).

۱. ټولو ۱۰ لغتو ته اشاره وکړئ او له زده کونکي وغواړئ هغوی چې په لغت پوهېږي خپل لاسونه پورته کړي. بيا په يو زده کونکي غږ وکړئ چې لغت ووايي. له نورو وغواړئ که موافق وي خپل لاسونه پورته کړي. که زده کوونکي نشي کولی سمدستي يو لغت وپېژني، دوی ته يې وواياست او دوی ته ډاډ ورکړئ چې په ډير تمرين سره به يې زده کړي. د زده کونکو د زده کړې پياوړتيا لپاره هر لغت ته دوه يا درې ځله اشاره وکړئ.

۲. د "ډير خلک" کلمه يا اوچته ونيسئ (يا په نښه کړئ) چې هر څوک يې وويني، او هغه گامونه تعقيب کړئ چې تاسو په دريمه ورخ د لومړيو ۱۰ کلمو سره کارولي. (لغت تلفظ کړئ او له زده کونکو وغواړئ کله چې دوی لغت

گوري څو ځله يې ستاسو سره ووايي. بيا له زده کونکو وغواړئ چې دا لغت په يوه جمله کې وکاروي. جمله کېدی شي د کيسې په اړه وي يا په ساده ډول يوه جمله وي چې لغت په کې په سمه توگه کارېدلی. په دوو يا دريو زده کونکو غږ وکړئ چې هغه جمله ووايي چې دوی يې فکر کاوه. بيا، که لغت په کارت کې وي، لغت په ديوال وځړوئ يا دې يو له زده کوونک ستاسو خو کې ودرېږئ او لغت دې ونيسئ چې ټول زده کوونکي يې وويني.

۳. د نن ورځې لپاره د پاتې نوو لغتونو لپاره همداښي دوام ورکړئ.

۴. کله چې تاسو ټولې شپږ نوي لغتونه وړاندې کړل، دوی گډوډ کړئ او له زده کونکو وغواړئ چې هغه لغتونه بيا ووايي، په يو وخت کې يو لغت، کله چې تاسې لغت ته اشاره کوئ.

۵. اوس نوې لغتونه د لومړۍ مجموعې له ۱۰ لغتونو سره گډ کړئ او له زده کونکو وغواړئ کله چې تاسو ورته اشاره کوئ هغوی يې ووايي. دا کار دوه يا درې ځله وکړئ (يا ډير که زده کونکي د فعاليت څخه خوند اخلي).

۶. له زده کونکو وغواړئ چې ټول ۱۲ لغتونه ووايي او هره ورخ يې په جملو کې د څو ورځو لپاره په پرله پسې ډول وکاروي تر څو چې دوی هر لغت کله چې تاسو ورته اشاره کوئ سمدلاسه وپېژني.

۷. د لغتونو ټول کارتونه چې تاسې د دې فعاليت لپاره کارولي دي، د بيا کرولو لپاره وساتئ. که مو لغتونه په تخته ليکلې وي، يا يې په تخته کې وساتئ يا د ځان لپاره يو ليست جوړ کړئ چې تاسو يې بيا په تخته وليکئ.

د خلورمې ورځې لپاره د فعاليت ارزونه: لغتنه

کچه/سويه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولگي د فعاليت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروي.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی هغه لغتونه وپېژني چې تدریس شوي او نشي کولی په جملو يا فریزونو کې يې وکاروي.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي ځينې لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او ځينې يې په جملو او فریزونو کې کارولي شي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي ډير لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او کولی شي په ډيرو جملو او فریزونو کې يې وکاروي.

کچه ۴: زده کوونکي په اسانۍ سره کولی شي هغه لغتونه وپېژني چې تدریس کيږي او کولی شي په اسانۍ سره يې په جملو يا فریزونو کې وکاروي.

د لغت او جملې مطالعه

دا فعالیتونه به د زده کونکو پوهه د لغتونو او جملو اړوند پیاوړې کړي او له زده کونکو سره به مرسته وکړي چې د کیسې څخه د لغتونو او جملو لیکل زده کړي. (دا د لیکلو یو بنسټیز فعالیت دی چې د وخت په تیریدو سره د زده کونکو سره د مرستې لپاره کارول کیدی شي ترڅو د لغتونو او جملو لیکلو سره آشنا شي. دا د اضافي سواد زده کړې فعالیتونو کې د املا فعالیت ته ورته دی پرته له دې لومړني فعالیت څخه، زده کونکي دې لغتونه مخکې له دې چې وپې لیکي، لغتونه دې نه پټوي.)

۱. په تخته، د کیسې څخه درې لنډې جملې یا د کیسې لغتونه ولیکئ، په هغه لغتونو تمرکز وکړئ چې تاسو یې تدریس کوئ. د مثال په توګه:

خلک ډیر وپریډلي وو.
هلک هندوانه په چاکو پرې کړه.
هندوانې زري درلودل.

۲. زده کونکو ته جملې ولولئ او له هغوی څخه وغواړئ چې جملې له تاسو سره په لور غږ ولولي.

۳. زده کونکو ته وښایاست چې څنګه لومړۍ جمله ولیکي، هره کلمه د لیکلو په وخت کې تلفظ کړئ او د لیکلو په وخت کې ټوله جمله ولولئ.

۴. خپله جمله په تخته لیکلې پرېږدئ، او له زده کونکو وغواړئ چې پخپله د جملې لیکلو تمرین وکړي.

۵. د نورو دوو جملو لپاره، ورته مرحلې تکرار کړئ.

۶. له زده کونکو وغواړئ چې د څو ورځو لپاره په خپله د جملو لیکلو تمرین وکړي تر هغې چې دوی ستاسو بېلګو ته له کتلو پرته جملې ولیکلی شي.

د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه

که تاسو وخت لرئ، تاسو کولی شئ "د سواد زده کړې اضافي فعالیتونو" برخې څخه د نورو فعالیتونو څخه هم کار واخلي. هغه فعالیتونه غوره کړئ چې تاسو فکر کوئ ستاسو د زده کونکو لپاره غوره دي. که تاسو زده کونکي لرئ چې مختلف مهارتونه او علاقې لري، تاسو ممکن وغواړئ چې ځینې زده کونکي یو فعالیت ترسره کړي په داسې حال کې چې نور مختلف فعالیت کوي.

پنځمه ورځ: د سواد مهارتونو نوره وده

په پنځمه ورځ، به تاسو بیا په لغتونو، د کلمو نمونو، او د الفبا مطالعې باندې تمرکز وکړئ. تاسو به د زده کونکو سره نور فعالیتونه هم غوره کړئ.

د چمتو کولو لپاره

• هغه ۱۲ لغتونه چې تاسو په ۳ مو او ۴ مو ورځو کې د وپیانګو لپاره کارولې چمتو کړئ: هلک، کلي، وپیریو، وپروونکی، دارونکی، خاروی، هیندوانه، چاکو، خوند، وخورې، ډیر خلک (کنه ګونډه)، جیبه، خوندوره، کروندی، خوري، زري.

• په کارت یا تخته کې دا ټکي د ښودلو لپاره چمتو کړئ:

روان	زور	وواژه
وکړئ	زړه پورې	ډیرې

• الفبا (ابځې) نندارې ته چمتو کړئ. که امکان ولري، ټول لیکونه په لوی چارټ کې واچوئ ترڅو دا په خونه کې وځړول شي. په دې توګه، زده کونکي به وکولی شي هره ورځ لیکونه وګوري، چې دا به د دوی سره د لیکونو سره آشنا کېدو کې مرسته وکړي.

• د زده کوونکو لپاره د لیکلو سامان چمتو کړئ.

• د سواد زده کړې د اضافي فعالیتونو برخې څخه د ترسره کولو لپاره اضافي فعالیتونه غوره کړئ، او د اړتیا سره سم یې چمتو کړئ.

لغتونه

دا فعالیت په ۳ مه او ۴ مه ورځ د وپیانګې کار پیاوړی کوي او نوي لغتونه معرفي کوي. لومړی، هغه ۱۲ لغتونه بیا ښکاره کړئ چې تاسو په څلورمه ورځ کارولي (هلک، کلي، وپیریو، وپروونکی، دارونکی، خاروی، هیندوانه، چاکو،

د څلورمې ورځې لپاره د فعالیت ارزونه: د لغت او جملې مطالعه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: لومړۍ درجه: زده کوونکی د جملې لیکلو توان نلري.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي په مرسته یوه یا دوه جمله ولیکي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي په مرسته دوه یا درې جملې ولیکي.

کچه ۴: زده کوونکی کولی شي مستقلاً توګه درې جملې ولیکي.

خوند، وخورې، ډير خلک (کنه کونډه)، جيبه، خوندوره، کروندې، خوري، زري).

۱. هرو ۱۲ لغتونو ته اشاره وکړئ او له زده کونکو وغواړئ که په لغت پوهېږي خپل لاسونه پورته کړي. بيا په زده کونکي غږ وکړئ چې لغت ووايي. له نورو څخه که موافق وي وغواړئ چې لاسونه پورته کړي. که زده کوونکي نشي کولی سمدستي يو لغت وپيژني، دوی ته ووايست چې دا څه دی او دوی ته ډاډ ورکړئ چې په ډير تمرين سره به يې زده کړي. ځينې لغتونه له يو حل څخه زيات په نېسه کړئ که داسې ښکاري چې زده کوونکو ته د دغه لغتونو د ډير تمرين اړتيا ده.

۲. نوی لغت پورته ونیسئ "روان" (يا ورته اشاره وکړئ) چې هرڅوک يې وويني او هغه مرحلي تعقيب کړئ چې تاسو په ۳مه او ۴مه ورځ د لومړيو ۱۲ لغتونو سره کارولي. (لغت تلفظ کړئ او له زده کونکو وغواړئ کله چې لغت کوري خو ځله يې ستاسو سره ووايي. بيا له زده کونکو وغواړئ چې دا لغت په يوه جمله کې وکاروي. جمله کيدی شي د کيسې په اړه وي يا په ساده ډول يوه جمله وي چې کلمه په سمه توگه کاروي). په دوو يا دريو زده کونکو غږ وکړئ چې هغه جمله ووايي چې دوی يې فکر کاوه. بيا، لغت که په کارت کې وي، په ديوال يې وڅړوئ يا دې يو زده کوونکی ستاسو څنگ ته ودرېږي، او لغت دې لوړ ونیسئ چې هرڅوک يې وويني.

۳. د نن ورځې لپاره د پاتې نوو لغتونو لپاره په هم دې ډول دوام ورکړئ.

۴. کله چې تاسو پاتې ۲ نوي لغتونه وړاندې کړئ، دوی سره گډوډ کړئ او له زده کونکو وغواړئ چې هغه ټکي له تاسو سره يو حل بيا ووايي، کله چې تاسو ورته اشاره وکړئ.

۵. اوس د ۳ او ۴ ورځو څخه د ۱۲ لغتونو سره نوي لغتونه گډ کړئ او له زده کونکو وغواړئ چې ۲۲ لغتونه کله چې تاسو ورته اشاره کوئ له تاسو سره ووايي. دا کار دوه يا درې ځله وکړئ (يا ډير که زده کونکي د فعاليت څخه خوند اخلي).

۶. له زده کونکو وغواړئ چې ټول لغتونه ووايي او هره ورځ يې په جملو کې د څو ورځو لپاره په پرله پسې ډول وکاروي تر څو چې دوی هر لغت سمدستي کله چې تاسو ورته اشاره وکړئ، وپيژني. تاسو ممکن وغواړئ چې زده کونکي په دې تمرين کې په جوړه يې بڼه کار وکړي.

۷. د لغتونو ټول هغه کارتونه وساتئ چې تاسو د دې فعاليت لپاره کارولي چې بيا يې وکاروئ. که مو لغتونه په تخته ليکلي وي، يا يې په تخته کې وساتئ يا يې د ځان لپاره يو ليست جوړ کړئ، چې د زده کونکو د زده کړې د پياوړتيا لپاره يې بيا په تخته وليکئ.

د پنځمې ورځې لپاره د فعاليت ارزونه: لغتونه

کچه/سويه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولگي د فعاليت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی هغه لغتونه وپيژني چې تدریس شوي او نشي کولی په جملو يا عباراتو/فريزونو کې يې وکاروي.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي ځينې لغتونه وپيژني چې تدریس کيږي او ځينې يې په جملو او فريزونو کې کارولی شي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ډير لغتونه وپيژني چې تدریس کيږي او کولی شي په ډيرو جملو او فريزونو کې يې وکاروي.

کچه ۴: زده کوونکی په اسانۍ سره کولی شي هغه لغتونه وپيژني چې تدریس کيږي او کولی شي په اسانۍ سره يې په جملو يا فريزونو کې وکاروي.

ليکل

دا فعاليتونه به له زده کونکو سره مرسته وکړي چې د کتاب د لغتونو څخه د ساده جملو ليکلو تمرين وکړي.

۱. د دې کتاب له ۲۲ لغتونو څخه چې تاسو يې د وپيپانگې لپاره کاروئ، له زده کونکي وغواړئ چې د دوو يا دريو لغتونو په کارولو سره يوه جمله جوړه کړي. که دوی ډاډه نه وي چې څه وکړي، دوی ته يو څو مثالونه ورکړئ، لکه:

خلک له هندواني وپيږو.
هلک هندواني په چاکو پرې کړه.
هلک په خلکو وځنډل.

۲. په تخته درې جملې وليکئ، يا هغه مثالونه چې تاسو ورکړي يا هغه جملې چې زده کونکو جوړې کړي دي. شاگردانو ته درې جملې ولولئ، د لوستلو په وخت هغو ټکو يا لغتونو ته اشاره وکړئ کوم چې لولئ. بيا دې يې له تاسو سره ولولي.

۳. له هر زده کونکي څخه وغواړئ چې له دريو جملو څخه يوه غوره کړي او د ليکلو تمرين يې وکړي.

۴. کله چې ټولو زده کونکو يوه جمله وليکله، نو په کوچنيو گروپونو کې يې سره راټول کړئ چې نورو ته وښيي چې څه يې ليکلي دي او د ډلې نور غړي دې هم خپلې ليکل شوې جملې ولولي.

۵. که تاسو وخت لرئ، دا مرحلي د نورو لنډو جملو سره تکرار کړئ همدا لغتونه وکاروئ، لکه:

هلک له سر که روان.

خلکو فکر کاوه چې هندواڼه يو وپروونکی او دا پروونکی څاروی دی.

خلکو د هندواڼه کرل زده کړل.

د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه

په هر وخت کې د لوست په ترتیب کې، یا د پنځو ورځو درسونو پای ته رسیدو وروسته، تاسو ممکن د ټولګي سره د سواد زده کړې نور فعالیتونه ترسره کړئ ترڅو هوسیار هلک او داړونکی ځناور په اړه د زده کونکو پوهه زیاته شي او د سواد مهارتونه یې لوړ شي. تاسو کولی شئ د دې موخو لپاره پدې برخه کې فعالیتونه وکاروئ. (ځینې یې د پورته درسي پلانونو برخه دي خو په هر وخت کې بیا کارول کیدی شي). دا د کوچنیو ماشومانو لپاره خورا مناسب دي چې د لوستلو او لیکلو په لومړیو مرحلو کې دي. هغه فعالیتونه غوره کړئ چې تاسو فکر کوئ ستاسو د زده کونکو لپاره مناسب دي. که تاسو فکر کوئ چې زده کونکي ډیر تمرین ته اړتیا لري او د تکرار څخه خوند اخلي تاسو کولی شئ دا فعالیتونه خوځه تر سره کړئ.

انشایي فعالیتونه (جملې)

زده کوونکي کارونه بیرته خپل اصلي ځای کې سرچپه رډي. د لوبې موخه دا ده چې لوبغاړي په یاد ولري چې مختلف عکسونه چیرته دي ترڅو دوی د امکان تر حده ډیری جوړې ترلاسه کړي. (ګټونکي هغه یو دی کوم چې ډیرې جوړې ولري). کله چې لوبه پای ته ورسېږي، کارت بدل کړئ او بیا لوبه وکړئ.

په دې فعالیتونو کې به زده کونکي د کیسې د لغتونو او نورو لغتونو نه چې دوی ورته اړتیا لري، په ګټه اخیستلو په شفايي او لیکلني ډول د جملې د جوړولو تمرین وکړي.

۱. د کیسې څخه ۲۲ هغه لغتونه وښوئ/څرګند کړئ چې تاسو یې د لغتونو د پراختیا لپاره کاروئ. له زده کوونکو وغواړئ چې په نوبت سره له دغو لغتونو څخه دوه یا درې غوره کړي او د اړتیا په صورت کې یې د نورو لغتونو سره په یوه جمله کې وکاروي. په شفايي توګه په دې ډول د جملو لیکل به زده کونکو ته د کیسې لغتون لوستلو او په معنی لرونکو جملو کې د کارولو تمرین وکړي. زده کوونکي کولی شي دا د ټول کړو یا دوه یا دريو ډلو په توګه ترسره کړي.

۲. لکه څنګه چې زده کونکي په شفايي توګه جملې جوړوي، دوه یا درې جملې چې تاسو فکر کوئ چې زده کولو لپاره به ښه جملې وي، ولیکئ. خپل انتخابونه په تخته ولیکئ، په لوړ غږ یې ولولئ (لغتونو ته اشاره وکړئ) او زده کونکي دې یې له تاسو سره ولولئ. بیا له دوی څخه وغواړئ چې د لیکلو تمرین کولو لپاره یوه جمله غوره کړي. که زده کوونکي بېلابېلې جملې غوره کړي، له

۲. همدا ډول فعالیت د څو ورځو لپاره وکړئ تر هغو چې زده کونکي په اسانۍ سره د دريو یا څلورو جملو لیکلو توان ولري. هغوی وهڅوئ چې په کور کې هم د جملو لیکلو تمرین وکړي. ښایي دا به د زده کونکو څو ورځې یا ډیر وخت ونیسي، ترڅو وکوالی شي درې یا څلور جملې په اسانۍ سره ولیکي.

د پنځمې ورځې لپاره د فعالیت ارزونه: لیکل

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی د درس څخه جملې ولیکي.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي لږ تر لږه یوه جمله په اسانۍ سره ولیکي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي د لوست څخه دوه یا درې جملې په اسانۍ سره ولیکي.

کچه ۴: زده کوونکي کولی شي د لوست ټولې جملې په اسانۍ سره ولیکي.

د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه

که تاسو وخت لرئ، تاسو کولی شئ "د سواد زده کړې اضافي فعالیتونو" برخې څخه د نورو فعالیتونو څخه هم کار واخلي. هغه فعالیتونه غوره کړئ چې تاسو فکر کوئ ستاسو د زده کونکو لپاره غوره دي. که تاسو زده کونکي لرئ چې مختلف مهارتونه او علاقې لري، تاسو ممکن وغواړئ چې ځینې زده کونکي یو فعالیت ترسره کړي په داسې حال کې چې نور مختلف فعالیت کوي.

جملې په اړه فکر وکړئ؟

۲. لوبه وکړئ "دا کوم لغت دی؟" یو شمیر لغتونه په تخته یا لوبو کارتونو ولیکئ. دا باید هغه لغتونه وي چې تاسو د زده کونکو سره په بحث کړی وي. له زده کونکو وغواړئ چې په وار یو یو راشي او هغه لغت ته چې دوی په پوهېږي اشاره وکړي. په ټولګي کې نور باید خپل لاسونه پورته کړي که دوی په هغه لغت چې اشاره ورته شوې پوهېږي. هغه زده کوونکی چې لغت یې غوره کړي د ټولګي ملګري ته غږ کوي چې لغت ووايي. بیا یو بل شاګرد مخ په وړاندې ځي او بل لغت ته اشاره کوي. او داسې نور، تر هغه چې زده کوونکي له لوبې خوند اخلي.

۳. له کتاب څخه یو لغت چې یو یا څو مترادفونه ولري غوره کړئ. دا په تخته یا په لوی کارت کې ولیکئ. د زده کونکو لپاره یې ووايست او ډاډ ترلاسه کړئ چې دوی پوهېږي چې دا څه دي. له هغوی څخه وپوښئ چې ایا دوی داسې لغت پېژني چې مترادف دی، دا هغه لغتونه دي چې نږدې او ورته/مشابه معنی لري. له هغوی څخه وغواړئ چې خپل نظرونه وړاندې کړي. که دوی د مترادفاتو په اړه فکر نه شي کولی، دوی ته یو یا دوه بېلګې ورکړئ. لومړی لغت او مترادفونه په تخته ولیکئ ترڅو زده کونکي یې یوځای وګوري. د بېلګې په ډول، تاسو شاید ووايست:

زموږ په کیسه کې، خلک په اولو کې وپېرېږي شول. دلته د "وېرېږو" لغت دی (لیکنه). ایا تاسو کولی شئ د نورو لغتونو په اړه فکر وکړئ چې د "وېرېږو" په څیر معنی لري؟ (ممکن ځوابونه دا دي: ډارېدلې، ترهېدلې، اندېښمن، ترېدلې.)

تاسو ممکن په دیوال مترادفات د ورو یا خوشه یي شکل وښايست او په دوره یي توګه یې بیاکنه وکړئ. د فعالیت اصلي موخه د مختلفو لغتونو سره د زده کونکي معرفي کول دي. دوی اړتیا نلري چې د ټولو مترادفاتو لوستل زده کړي. دوی ته په دې ډول معرفي کول به د لغتونو زده کول اسانه کړي.

۴. له کتاب څخه یو لغت غوره کړئ چې یو یا څو مترادفونه ولري. دا په تخته یا په لوی کارت کې ولیکئ. دا د زده کونکو سره ووايست او ډاډ ترلاسه کړئ چې دوی پوهېږي چې دا څه دي. له هغوی څخه وپوښئ چې ایا دوی د دې کوم متضاد لغتونه پېژني، دا هغه لغتونه دي چې مخالفه معنی لري. له هغوی څخه وغواړئ چې خپل نظرونه وړاندې کړي. که دوی د متضادو لغتونو په اړه فکر نه شي کولی، دوی ته یو یا دوه بېلګې وړاندې کړئ. لومړی لغت او متضاد په تخته ولیکئ ترڅو زده کوونکي یې په ګډه وګوري. د مثال په توګه، تاسو شاید ووايست:

دوی څخه وغواړئ چې یو بل ته یې وښيي چې دوی څه لیکلي دي او لیدونکي ته بلنه ورکوي چې جملې ولولي.
۳. نیمګړې جملې ولیکئ چې د کتاب څخه د یو لغات په کارونې سره چې تاسو یې د لغتونو د پراختیا لپاره کاروئ، بشپړ کیدی شي. زده کونکو ته بلنه ورکړئ چې خپلې جملې د ۲۲ لغتونو څخه په یوه یې بشپړ کړي. تاسو کولی شئ هغه جملې ووايست چې تاسو جوړې کړي دي، یا تاسو کولی شئ هغه ووايست او ولیکئ. د مثال په توګه:

په لومړي سر کې، خلک ----. (وېرېږو/ووبړېدل)

هلک له ---- یوه لویه ټوټه پرې کړه. (هندواڼه/هندوانې)

هلک وویل چې هندوانې وکړئ، خلک باید ----

وکړي. (زړي)

تاسو ممکن وغواړئ چې زده کونکي د دې جملو د ځینو د لیکلو تمرین هم وکړي.

د فعالیت ارزونه: د جملو لیکل

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی د ورکړل شویو لغتونو څخه یوه جمله جوړه کړي.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي د مرستې سره ځینې وختونه جملې جوړې کړي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ډیری وخت پرته له مرستې جملې جوړې کړي.

کچه ۴: زده کوونکی کولی شي تقریبا هر وخت په اسانۍ سره جملې جوړې کړي.

لغتونه

دا فعالیتونه به د زده کونکو سره د دوی د لغتونو یادولو کې مرسته وکړي. هره ورځ یو یا ډیر ځله ترسره کیدی شي.

۱. د کتاب څخه یو ویی یا لغت غوره کړئ او په تخته یا لوی کارت کې ولیکئ. دا زده کونکو سره ووايست او ډاډ ترلاسه کړئ چې دوی پوهېږي چې دا څه معنی لري. له زده کونکو وغواړئ چې د دې لغت په کارولو سره د یوې جملې په اړه فکر وکړي، او په څو زده کونکو غږ وکړئ چې خپلې جملې ووايي. د مثال په ډول، ووايه:

دلته د "وېروونکی" کلمه ده. زموږ په کیسه کې خلکو فکر کاوه چې هندواڼه یو وېروونکی، ډارونکی څاروی دی ځکه دوی نه پوهیدل چې هندواڼه څه شی دی. ایا تاسو کولی شئ د "وېروونکی" کلمې په کارولو سره د یوې

د فعالیت ارزونه: لغتونه

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروي.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی چې په جملو یا عباراتو کې نوي زده شوي لغتونه وکاروي.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي په جملو یا جملو کې ځينې نوي زده شوي کلمې یا لغتونه وکاروي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي په عباراتو یا جملو کې نوي زده شوي کلمې یا لغتونه وکاروي.

کچه ۴: زده کوونکی تل د دې وړتيا لري چې نوي زده شوي لغتونه په جملو یا عباراتو کې وکاروي.

د ژبې نمونې

دا د زده کونکو لپاره ګټوره ده چې پوه شي چې ډیري نمونې په ژبه کې د لیدلو وړ دي. هرڅومره چې دوی ورسره آشنا وي، همهنومره د ژبې د زده کړې وړتیا یې ډېرېږي. دا فعالیتونه د نوو لوستونکو او لیکوالانو سره مرسته کوي چې د ځانګړو ژبو نمونو سره آشنا شي.

۱. بیانونه، پوښتنې او استفهام

الف. په تخته، د کیسې څخه ځینې بیانات، پوښتنې او د تعجب نښې پرته د پای ټکي/نښې ولیکئ. په زده کونکو غږ وکړئ چې تخته ته راشي او د جملو په پای کې سمه نښه ولیکئ او بیا جملې ولولئ. ډاډ ترلاسه کړئ چې دوی پوهیږي چې ځینې جملې بیانونه دي، ځینې پوښتنې دي، او ځینې یې تعجبه دي. (د دې مختلف ډوله جملو په اړه د نورو لپاره "د بزګر ښځه" ښوونکي لارښود وګورئ.) د مثال په توګه:

څومره زړور هلک دی! (۱)

خلکو د کروندې منځ ته ګوته ونيوله. (۰)

د اړونکي د اړونکي، وپروونکي ځناور چیرته دی؟ (۲)

کلي خواته روان شو. (۰)

له مور څخه لرې شه! (۱)

هندوانې څنگه پیدا کېږي؟ (۲)

ب. زده کوونکو ته بلنه ورکړئ چې نورې جملې په شفاهي ډول ترتیب کړي. دوی په تخته ولیکئ او له زده کونکو وغواړئ چې بحث وکړي چې د پای ټکي/نښه باید څه وي.

۲. خبرې اترې

الف. د زده کونکو سره یې بیا تکرار کړئ کله چې کرکټرونه

زموږ کیسه د هغو خلکو په اړه ده چې بالاخره د هندوانو کرلو ته زړه پورې شوه. دلته د "زړه پورې" کلمه ده (لیکنه). ایا تاسو کولی شئ د هغو کلمو په اړه فکر وکړئ چې د "زړه پورې" مخالف معنی لري؟ (ممکنه ځوابونه دي: بی علاقه، ستړی، بی تفاوت...)

۵. لوبه وکړئ "زه د لغت په اړه فکر کوم." زده کوونکو ته څه نقل ورکړئ چې تاسو یې فکر کوئ او دوی ته بلنه ورکړئ چې اټکل وکړي چې کوم لغت دی. بیا زده کونکو ته په وار اجازه ورکړئ چې د نورو لغتونو د اټکل کولو لپاره د کلمو په اړه فکر وکړي. د مثال په ډول:

زه د یوې کلمې په اړه فکر کوم. زموږ په کیسه کې خلک له دې څخه ډاریدل. ایا تاسو زما خبرې اټکل کولی شئ؟ (هندوانه)

زه د یوې کلمې په اړه فکر کوم. دا هغه څه دي چې هلک په هندوانه پرې کړه. ایا تاسو زما خبرې اټکل کولی شئ؟ (چاکو یا چاقو)

زه د یوې کلمې په اړه فکر کوم. دا هغه کلمه ده چې هلک د هندوانو تشریح کولو لپاره کارولي، او دا د "ښه" یا "خوشاله" مترادف دی. ایا تاسو زما خبرې اټکل کولی شئ؟ (ښه)

زه د یوې کلمې په اړه فکر کوم. دا هغه څه دي چې هلک وکړل کله چې خلک ډاریدل، او دا د

"ژاړې" لپاره متضاد دی. ایا تاسو زما خبرې اټکل کولی شئ؟ (خندل)

۲. د "ورډ د ورځې" لپاره په تخته یا دیوال کې ځای جوړ کړئ. په وخت سره، په تخته یا لوی کارت کې په زړه پورې کلمه ولیکئ او د ورځې کلمه یې جوړه کړئ. کلمه کېدای شي د هغه کتاب څخه راشي چې تاسو یې د ټولګي سره لوستل کوئ یا کېدای شي هر هغه کلمه وي چې تاسو یې غوره کوئ. زده کونکو ته د کلمې معنی تشریح کړئ او په یو یا ډېرو جملو کې یې وکاروئ ترڅو دوی یې په معنی شرایطو کې واورې. دوی اړتیا نلري چې د دې کلمو لوستل یا لیکل زده کړي. دا یوازې یو فعالیت دی چې د زده کونکو د اوریدلو لغتونو ته وده ورکوي او وروسته به د کلمو زده کول اسانه کړي.

د فعالیت ارزونه: د ژبې نمونې

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروي.

کچه ۱: زده کوونکي نشي کولی هغه نمونې وکاروي چې تدریس شوي.

کچه ۲: زده کوونکي کولی شي هغه نمونې وکاروي چې د ښوونکي په مرسته تدریس شوي.

کچه ۳: زده کوونکي کولی شي هغه نمونې وکاروي چې ډیرې وخت په خپلواکه توګه تدریس شوي.

کچه ۴: زده کوونکي کولی شي هغه نمونې وکاروي چې په خپلواکه توګه او په اسانۍ سره تدریس شوي.

املا

د املا د مهارتونو د ښه کولو لپاره، د دې فعالیتونو د یو یا څو څخه کار واخلي.

۱. د زده کونکو سره یې بیا تکرار کړئ چې څنګه د لغتونو املا زده کړي، د مطالعې میتود په کارولو سره چې "د بزګر ښځه" لپاره د ښوونکي په لارښود کې تشریح شوي. (یو لغت ته وګورئ، سترګې پټې کړئ او کلمه په لور غږ ووايئ کله چې د کلمې یا لغت د لیدلو هڅه وکړئ، کلمه بیا وګورئ، کلمه پټه کړئ او وپې لیکئ، د اصلي سره یې پرتله کړئ، تر هغې یې تکرار کړئ چې تاسو کلمه په سمه توګه په یوه کرښه کې پرته له دې چې لغت ته وګورئ، درې ځله صحیح ولیکئ.) له دوی څخه وغواړئ چې دا طریقه وکاروي ترڅو د کیسې څخه څلور یا پنځه لغتونه زده کړي، یا که تاسو وخت لرئ. کلیدي کلمې غوره کړئ، لکه هلک، هندوانه، ویروونکی، د اړونکی.

۲. وروسته له دې چې زده کونکو څو لغتونه زده کړي، له دوی امتحان واخلي چې پوه شئ، هغه څه تر سره کولی شي چې پاس یې زده کړي دي. ډاډ ترلاسه کړئ چې لغتونه په خونه کې نه دي خړول شوي یا که وي پوښ یا پټ یې کړئ. لغتونه ووايي په یو وخت یو لغت ووايي او له زده کوونکو وغواړئ چې هغه ولیکي. بیا په تخته باندې لغت ولیکئ او د دوی املا چیک کړئ.

۳. اوله او دوهمه مرحلې د نورو کلمو سره تکرار کړئ. ډیرې زده کونکي به وکولی شي په یو وخت کې درې یا څلور کلمې زده کړي (د څو ورځو په جریان کې) خو د نورو په زده کولو کې به ستونزه ولري.

۴. په هرو څو اونیو کې، له زده کونکو د ټولو هغو کلمو د انتخاب پر بنسټ یوه "ازموینه" واخلي چې دوی یې تمرین کوي. (دوهمه مرحله وګورئ.)

په کیسه کې یو له بل سره خبرې کوي، د نظر تبادلي ته ډيالوګ يا بحث ويل کيږي او د دې ډول ژبې ښودلو لپاره ځانګړي نښې کارول کيږي. نښې هم کله چې يو کرکټر د ځان سره څه وايي د ښودلو لپاره کارول کيږي. دا مثالونه په تخته وليکئ ترڅو روښانه شي:

"دا خو د اړونکي، ويروونکي ځناور نه دی!" هلک په خدا وويل.

"هو، هغه دی! هغه دی!" خلکو چينې کړې. "ځان ورڅخه ليري ساته! کيدای شي تا وځوري!"

بيا نو خلکو ته دا خبره په زړه پورې شوه، او يو چا وپوښتل: "ښه نو، هندوانې څنګه پيدا کيږي؟"

په ګوته کړئ چې په هره جمله کې د اقتباس نښې څنګه کارول کيږي ترڅو هغه لغتونه تنظيم کړي چې ويل کيږي يا فکر کيږي.

ب. له دوو زده کوونکو وغواړئ چې د هلک او يو د کليوال رول ولوبوي. له هغوی څخه وغواړئ چې لنډ بحث وکړي چې په هغه کې لومړی يوه پوښتنه وکړي او دويم يې ځواب کړي. په تخته هغه څه چې دوی وايي وليکئ چې د خبرو اترو د ليکلو څرنگوالی روښانه کړي. د مثال په توګه:

يو کس وويل: "تاسو بايد د ويروونکي، د اړونکي حيوان څخه محتاط اوسئ!"

هلک وويل: "دا خو ويروونکي، د اړونکي ځناور نه دی!"

ج. له زده کوونکو جوړې جوړې کړئ چې پوښتنې او ځوابونه جوړ کړي او په وار پوښتنې وکړي او ځوابونه ورکړي. کله چې تاسو د دوی بحثونه په تخته ليکئ، د دوی پام ټکو/نښو ته واړوئ ترڅو دوی د مختلفو نښو سره آشنا شي.

د. د دې ويناوو څخه ځينې په تخته پرته له کوم ټکي ځای پر ځای کړئ. په زده کونکو غږ وکړئ چې تختې ته راشي او په مناسبو ځايونو کې ټکي وليکئ. د مثال په توګه:

خلکو چينې کړې هغه ډير ويروونکي دی هغه ډير د اړونکي دی

څومره زړور هلک دی هغوی وويل هغه ويروونکي د اړونکي ځناور وواژه

د فعالیت ارزونه: املا

کچه/سویه ۱-۴: د دی لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی هغه لغتونه ولېکلی شي (املا چې تدریس شوي).

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي د ښوونکي په مرسته ځینې لغتونه ولېکي (املا کړي).

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ډیری لغتونه ولېکي چې ډیری وخت تدریس شوي.

کچه ۴: زده کوونکی کولی شي هغه لغتونه په اسانۍ زده کړي چې مستقلاً تدریس شوي.

د خبرو برخي

اکثراً د زده کونکو لپاره د وینا برخي زده کول ستونزمن وي ځکه چې مفهوم خلاص دی. همدارنګه، ځینې لغتونه د وینا د مختلفو برخو په توګه کارول کېدی شي. د مثال په توګه، د "منډې" کلمه معمولاً یو فعل دی مګر د اسم په توګه هم کارول کېدی شي (لکه کله چې خلک د سګي منډې منډې جوړوي یا کله چې په ملګرتیا په کرکټ کې منډې وهي). د دې له امله، زده کونکي کولی شي په اسانۍ سره د وینا د برخو په اړه مغشوش شي. دوی د وینا په مختلفو برخو د پوهیدو لپاره ډیرو مثالونو ته اړتیا لري، او دا زده کړه به هغه وخت اسانه وي چې دوی په روان لیکل وکړي شي. اسمونه او فعلونه د کوچني ماشومانو سره د تمرکز کولو غوره برخي دي، او دلته د دې زده کړې پیاوړتیا لپاره فعالیتونه دي. (د وینا د دې برخو د معرفي کولو لپاره وړاندیز شوي فعالیتونه "د بزګر ښځه" لپاره د ښوونکي لارښود کې ورکړل شوي).

۱. په تخته د "هلک" او "هندواڼه" او لغتونه ولېکئ. ووايئ: ایا ستاسو په یاد دي چې د ژبې کارولو سربیره، مور کولی شو د ژبې په اړه خبرې وکړو او پوه شو چې کلمې څرنگه په مختلفو لارو کارول کېږي؟ ځینې کلمې د شیانو د نومولو لپاره کارول کېږي. دا څه نومېږي؟ (اسمونه). زموږ د کیسې دوه مثالونه "هلک" او "هندواڼه" دي. دا کلمې ټول اسمونه دي. دوی درې مختلف شیان نوموي.

۲. له زده کوونکو د نورو اسمونو پوښتنه وکړئ چې په کتاب کې کارول شوي دي. ووايئ:

تاسو به په یاد ولرئ چې اسمونه معمولاً د خلکو او ځایونو او شیانو نومونه دي. کوم نور اسمونه دي چې زموږ په کیسه کې کارول کېږي؟

متوقع ځوابونه دا دي: کلی، خلک، کروندې، زړي. ۳. له زده کونکو وغواړئ چې د هغه شیانو نوم واخلي چې دوی یې په خونه کې لیدلي شي (فروش، دروازه، تخته، کتابونه، تابشیر او نور)، او ورته ووايست چې دا کلمې هم اسمونه دي.

۴. اوس دا ټکي په تخته ولېکئ: "روان"، "ګوته"، "وده کول". ووايئ:

تاسو به په یاد ولرئ چې ځینې کلمې د عملونو استازیتوب لپاره کارول کېږي. دې ته څه ویل کېږي؟ (فعلونه) زموږ د کیسې درې مثالونه "روان"، "ګوته" او "وده کول" دي. دا ټول فعلونه دي. هلک له سړکه روان. خلکو هندواڼې ته ګوته. هلک خلکو ته وویل چې هندواڼه به له زړي څخه وده وکړي.

۵. له زده کونکو د نورو فعلونو په اړه پوښتنه وکړئ کوم چې په کتاب کې کارول شوي. ووايئ:

فعلونه د عملونو د استازیتوب لپاره کارول کېږي. کوم نور فعلونه دي چې زموږ په کیسه کې کارول کېږي؟ (متوقع ځوابونه دا دي: پرې کول، وخورې، خندل.)

۲. د دې زده کړې د پیاوړتیا لپاره، په دوره یې توګه ځانګړي اسمونو او فعلونو ته پاملرنه وکړئ چې زده کونکي ورو ورو په مفهوم پوه شي. د مثال په توګه، کله چې تاسو ورته ووايئ چې دوی ته ووايست چې خپل لاسونه ومینځئ، په ګوته کړئ چې "مینځل" یو فعل دی او "لاس" یو اسم دی.

د فعالیت ارزونه: د خبرو برخي

کچه/سویه ۱-۴: د دی لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی د وینا برخي مشخص اویا وپېژني.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي ځینې هغه تدریس شوي کلمې د استعمال له مخې وپېژني چې څنګه د وینا د برخو په توګه کارول کېدی شي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي ډیری هغه تدریس شوي کلمې د استعمال له مخې وپېژني چې څنګه د وینا د برخو په توګه کارول کېدی شي.

کچه ۴: زده کوونکی په اسانۍ سره کولی شي هغه تدریس شوي کلمې د استعمال له مخې وپېژني چې څنګه د وینا د برخو په توګه کارول کېدی شي.

رسم کول او بیا ویل

• ټول رسمونه د ټولګي پر دېوال سرپښ کړئ. درې يا څلور زده کوونکي په وار وار ولاړ کړئ چې خپلو رسمونو ته په اشاره يې ټولګيوالو ته تشریح کړي چې رسم يې څه شی څرګندوي. راتلونکي څو ورځې، هره ورځ درې يا څلور نور هلکان د همدې کار لپاره راوړوئ، تر هغو چې ټول هلکان د خپلو رسمونو په اړه ټولګيوالو ته وغږېږي.

• ټول رسمونه راټول کړئ. يوڅو يې انتخاب کړئ، چې د کيسې مهمې صحنې بيانوي؛ يو يا دوه د کيسې له پيل څخه، يو يا دوه، د کيسې له مينځه، او يو يا دوه د کيسې له پايه. دغه ټاکلي رسمونه په بي ترتيبه توګه پر دېوال سرپښ کړئ، او له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې صحیح ترتيب يې معلوم کړي. د زده کوونکيو په خوښه او فرمايش رسمونو ته حرکت ورکړئ، ترهغو چې ټول راضي او قانع شي چې انځورونه په سم ترتيب اېښودل شوي دي.

په راتلونکيو څو ورځو کې د رسمونو له اصلي مجموعې څخه د رسمونو يوه بله مجموعه انتخاب کړئ، او بيا هم له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې سم ترتيب يې معلوم او تعين کړي.

• ټول رسمونه رايوځای کړئ. د کيسې د ترتيب مطابق يې ترتيب کړئ او سره ويې تړئ، چې صفي کتاب ورڅخه جوړ شي. که انځورونه زيات وي نو کولای شئ تر يوه زيات بندلونه يا کتابونه جوړ کړئ. کتاب په ټولګي کې وساتئ او له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې د همدې کتاب په مرسته، په رسمونو کې د بيان شويو صحنو په اړه د خبرو له لارې په وړو ګروپونو کې او يا د ټول صف په وړاندې کيسه له سره تکرار کړي.

د فعاليت ارزونه: رسم کول او بيا ويل

کچه/سويه ۱-۴: که تاسو غواړئ په غير رسمي ډول د خپلو زده کوونکو پرمختګ ارزونه وکړئ، نو دا درجې وکاروئ ترڅو د دې لارښود په پای کې د زده کوونکو او د ټولګي د پرمختګ چارټونو کې په دې فعاليت کې د خپلو زده کوونکو د بريا کچه معلومه کړئ.

کچه ۱: زده کوونکی نشي کولی د کيسې پښې رسم کړی يا کيسه په سم ترتيب تکرار کړي.

کچه ۲: زده کوونکی کولی شي د کيسې ځينې پښې رسم کړي او د کيسې ځينې برخې بيا تکرار کړي.

کچه ۳: زده کوونکی کولی شي د کيسې ځينې پښې رسم کړي او کولی شي د کيسې ډيرې برخې په سم ترتيب تکرار کړي.

کچه ۴: زده کوونکی کولی شي د کيسې ځينې پښې رسم کړي او د کيسې ټولې مهمې پښې په سم ترتيب تکرار کړي.

زده کوونکي کولی شي د کيسې څخه د صحنو په رسم کولو او ستاسو او نورو سره د دوی په اړه د خبرو کولو له لارې د هونښار هلک او داړونکی ځناور په اړه خپله پوهه ښه کړي. هر زده کوونکی به مختلفې هنري وړتياوې ولري، خو دا تمرين به ټول زده کوونکي وهڅوي، پرته له هنري وړتياوو په پام کې نيولو سره، د کيسې په بياکتنه کې په تفريح او انفرادي ډول کې ښکيل شي. د دې کړنې اندازه کولو ته ضرورت نشته. د داسې کولو لپاره ځينې ګټور ګامونه لاندې بيان شوي.

۱. زده کوونکي په دوه کسيزه ډلو ووېشئ. (که د ټولګي د شاګردانو شمېر طاق وي، نو يوه درې کسيزه ډله پکې جوړه کړئ).

۲. کتاب داسې پورته ونيسئ چې زده کوونکي يې پوښ وليدلای شي او ووايست:

د هونښار هلک د قصې په هکله فکر وکړئ. له قصې څخه يوه صحنه د رسمولو لپاره غوره کړئ. کومه صحنه به تاسې رسم کړئ؟ په هغې صحنه کې فکر وکړئ، او داسې يې ځانته مجسمه کړئ چې پوه شئ څه شی مو بايد په انځور کې شامل وي. يقيني کړئ چې انځور مو تفصيلي دی، او ډېر څه بيانوي.

۳. له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې خپلو سيالو (نورو زده کوونکيو) ته د هغې صحنې په اړه چې رسمول يې غواړي، او هغه څيزونه چې په انځور کې يې شاملول غواړي، معلومات ورکړي. د رسمونو په اړه خبرې اترې به هغوی تشويق کړي چې د خپلو رسمونو سمه پلان جوړونه وکړي، او د هغه څه په اړه ښه فکر وکړي، چې په انځور کې يې شاملول غواړي.

۴. زده کوونکيو ته پانې او د رسم وسايل، لکه پنسل، يا رنگې ورووېشئ، او زده کوونکيو ته ووايست چې رسمول پيل کړي. تاسې کولای شئ د هغوی په منځ کې وګرځئ او ګرځئ او له هغو څخه د هغوی د رسمونو او د هغو د انتخاب د لاملونو په اړه پوښتنې وکړئ. تاسې بايد هلکان دې ته وهڅوئ چې يو بل ته د کيسې او خپلو رسمونو په اړه وغږېږي.

۵. کله چې زده کوونکي خپل رسمونه خلاص کړي، لاندې يوه يا زياتې کړنې ترسره کړئ:

چې په هغه صورت کې باید د ټولګي په مخ کې کیسه کولو ته اړ نه ایستل شي.

د قصې بیا ویل لکه د قصه ویونکي په څیر

د کیسې "اجرا" پدې کې شامله ده چې زده کوونکي په شفاهي ډول په خپلو الفاظو کې کیسه تکرار کړي، پرته له دې چې کتاب ته وګوري، په بل عبارت، د "کیسه ویونکي" په توګه. دلته موخه دا ده چې تاسو څنګه کولی شئ له زده کوونکو سره مرسته وکړئ چې د کیسې بیا ویل زده کړي.

۱. د کیسې لومړۍ او وروستۍ جمله ولیکئ. دا جمله پر تخته ولیکئ، او یا یې پر یوه پاڼه ولیکئ او پر دېوال یې سربس کړئ، چې زده کوونکي یې وویني:

ونه و، یو ډیر هونبیار هلک و چې په یو کلي کې اوسیده. دا ټول یوازې لدې پینس شول چې یو هونبیار هلک هغه وخت ونه ډار شو کله چې ډیرو ناپوهه خلکو سوچ کاوه هندوانه ډارونکي ده، ځکه چې دوی مخکې کله هم هغه نه وه لیدلې.

۲. زده کوونکيو ته ووايست چې تاسې غواړئ هغوی دې کیسه په خپلو الفاظو سرترپایه ولولي، خو هغوی باید هغه لومړۍ او دوهمه جمله ونه لیکي چې تاسې لیکلي.

۳. له زده کوونکيو غوښتنه وکړئ چې په فردي توګه، یا له ملګري یا ډلې سره په ګډه، د کیسې پېښې له سره په زړه کړي، او یو له بل سره په خپلو الفاظو د کیسې په راجورولو کې مرسته وکړي. که اړتیا ولري، نو زده کوونکيو ته اجازه ورکړئ چې بیرته کیسې ته مراجعه وکړي، یا زده کوونکيو ته مشوره ورکړئ چې یو لړ داسې انځورونه جوړ کړي چې د کیسې د اصلي صحنو په وریادولو کې ورسره مرسته وکړي.

۴. د کیسې د مشق او تمرین لپاره زده کوونکي په وړو ګروپونو ووېشئ. کله چې په ګروپونو کې سره کښې، نو باید په نوبت سره کیسه په خپلو لفظونو کې بیان کړي، او نور غړي ورته غور ونیسي. (د ګروپي کار له لارې به څو کسه زده کوونکي په یوه وخت کې د ټولګي په کار کې برخه اخلي). په وړو ګروپونو کې غور اېښودونکي باید په توجه غور ونیسي، او که د کیسه کوونکي څه له یاده وځي، نو ور په یاد یې کړي. هر هلک باید له ټولګي د باندې، د کیسې تر تمرین وړاندې په صف کې دوه یا درې ځله د هغې تمرین وکړي. دغه تمرین ښایي دوه یا درې اونۍ وخت ونیسي.

۵. کله چې زده کوونکي داسې احساس کړي چې نور چمتو دي، نو له هغوی څخه یو څو خپل خوښي (رضا کار) را وبولئ چې د ښوونځي یوه بل ټولګي ته کیسه وکړي. (د بل صف په وړاندې د کیسې په ځانګړې ادا لوستل به یو ښه ساتبري او د شتابسي وړ وي!). اړینه نه ده چې هر هلک دې کیسه ولولي. ځینې هلکان ښایي شرمناک وي،

د فعالیت ارزونه: د قصې بیا ویل لکه د قصه ویونکي په څیر

کچه/سویه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کوونکي او د ټولګي د فعالیت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعالیت معلومولو لپاره دا درجې وکاروئ.

کچه ۱: زده کوونکي نه شي کولای چې ان د ښوونکي په مرسته قصه ووايي.

کچه ۲: زده کوونکي کولای شي چې د قصې اساسي ټکي بیان کړي خو بې نظمه او بې جوړښته وي، او کله کله یې ژبه هم بندېږي. معلومېږي چې هغه یې میخانیکي زده کړي وي.

کچه ۳: زده کوونکي قصه بیانولای شي، د قصې ټول عناصر په وضاحت وبلای شي. قصه ویل یې مناسب دي او لغاتونه یې تخلیقي دي.

کچه ۴: زده کوونکي په خورا ښه ژبه قصه بیانولای شي. خبرې کوونکي کیدای شي په طنز، احساساتي، تخليقي او یا خوښۍ باندې قصه بیا ووايي.

د نندارې (تمثیل) په بڼه د کیسې وړاندې کول

زده کوونکي کولای شي د خپل ټولګي، یا د کوم بل ټولګي په مخ کې د کیسې د نارسمي تمثیل له لارې د کیسې په اړه خپله پوهه غښتلې کړي، او کیسه په خپل تعبیر خلکو ته وړاندې کړي.

زده کوونکي د تمثیل لپاره ځانګړيو جامو یا وسایلو ته اړتیا نه لري. هغوی دې یوازې د کیسې د خبرو ویناوې ووايي، او د صحنو د تمثیل په ترڅ کې دې له حرکاتو او اشارو کارواخلي، یا کولای شي ځینې ساده وسایل هم وکاروي. تاسې باید د تمثیلي پارچې د ډایرکټر یا لارښود په توګه، هغوی ته لارښوونې او مشورې ورکړئ، خو له یو یا دوه ځله تمرین وروسته به هغوی خپله وغواړي چې کیسه بیا

بیا تکرار کړي، او له هرځل تکرار سره به زده کوونکي نور هم تکره کيږي. لاندې د تمثيلي پارچې په بڼه د کيسې د پيلولو ځينې لارې چارې بيانېږي:

۱. زده کوونکيو ته ووايست چې دا ځل به هغوی کيسه د تمثيلي پارچې په بڼه وړاندې کوي. هغوی ته يې روښانه کړی چې ځينې زده کوونکي به تمثيلگران، او ځينې نور به يې نندارچيان وي، او هر وگړی به دواړه کرداره ترسره کړي.

۲. وروسته، په يوه کالم يا ستون کې، د کيسې کرکټرونه په تخته يا د کاغذ په يوه لويه ټوټه کې ليست کړی چې هرڅوک ليست وگوري:

هلک د هلک مور ۴-۵ کليوال

په يوې يوې خبرې تېر شئ، او د هغې د کردار د تمثيل لپاره د هلکانو له منځه خپل خوښي (رضاکار) ممثل راوبولئ. داسې ووايست "زموږ په تمثيلي پارچه کې د هلک د رول تمثيلولو لپاره څوک حاضر دی؟" يو خپل خوښی انتخاب کړی، او نوم يې د خبرې له نوم سره جوخت وليکئ. دې کار ته تر هغو دوام ورکړی چې د هرې برخې د تمثيل لپاره زده کوونکي پيدا کړی. ممثلينو ته ووايست چې هر ممثل به خپله برخه په خپله راجوړوي. د دې معنا دا ده چې هغوی دې د کتاب خبرې اترې نه کاروي، بلکې خپل الفاظ دې ورته جوړ کړي.

۳. هغوی ته ووايست چې تاسې به دغه تمثيل څو ځله په صنف کې تکرار کړی، او هر هلک به د تمثيل فرصت ترلاسه کړي. هغوی ته ووايست، هر هغه زده کوونکي چې په تمثيل کې برخه نه اخلي، د اورېدونکي په حيث هماغه اندازه مهم کردار ترسره کوي. څرگنده يې کړی چې تاسې به د تمثيلي پارچې د ډايرکټر يا لارښود دنده ترسره کوئ او هغوی ته به د تمثيل د بڼه او غوره پرمختگ لپاره مشورې او لارښوونې کوئ، خو هغوی بايد کيسه په خپل تعبير تمثيل کړي. يعنې هغوی بايد د هرې صحنې په تمثيل کې خپل ځاني الفاظ، اشارې، او حرکتونه وکاروي.

۴. د کيسې د بېلابېلو صحنو د تمثيل لپاره د خونې په منځ کې ساحه تعيين کړی (د هلک خپل کلي، هغه کلي چې هغه يې ليدلې، او کرونده) او بيا له اورېدونکيو غوښتنه وکړی چې د تمثيل ځای ته مخامخ کښېني. هغوی د صحنې له اړتيا سره سم کښېنوي. هغه زده کوونکي چې په صحنه کې نه دي، د صحنې يوه لوري ته يې ودرولی، تر هغو چې وار يې را ورسېږي. ممثلان صحنې ته راوبولئ، او هغوی ته مخه ورکړی چې صحنه په خپله راجوړه کړي. کله چې زده کوونکي نه پوهېږي چې څه ووايي، نو کولای شئ يوه کومکي جمله ورته ووايست، خو هيله ده چې هغوی به ژر وپوهېږي او سمه دنده به ترسره کړي.

۵. د تمثيلي پارچې په پای کې له ممثلانو غوښتنه وکړی چې له ټولو ټولگيوآلو سره د پارچې د تمثيل په اړه په بحث او تبصرو کې برخه واخلي. هغوی د لاندې پوښتنو ځوابونې ته راوبولئ:

ممثلانو کوم رول ډېر ښه تمثيل کړ؟

د ممثلانو راتلونکې ډله د تمثيل د لاسه کولو لپاره څه کولای شي؟

اورېدونکيو کوم رول ښه ترسره کړ؟

ممثلان د راتلونکي تمثيلي پارچې د لاسه کولو لپاره څه کولای شي؟

۲. ډېری هلکان د کيسې د تمثيل د وار په ترلاسه کولو ډېر خوشحالبېږي، او خوند ورکوي. هرځل چې نوې ډله ممثلان راځي، ويناوې به په مختلف انداز وړاندې کوي، بېلې نښې او بېل ډول حرکات به ترسره کوي ... د هغوی کرکټر به له کيسې څخه د هغوی د ځاني تعبير استازيتوب کوي، او څرنگه چې هره کيسه په يوه بېله بڼه تعبيرېدای شي، نو د کردار او تمثيل بېلښت او توپير هم بايد وستايل شي، او يادونه يې وشي.

د فعاليت ارزونه: د کيسې ډراماتيک کول

کچه/سويه ۱-۴: د دې لارښود په شا کې چمتو شوي د زده کوونکي او ټولگي د فعاليت چارټونو کې د خپلو زده کوونکو فعاليت معلومولو لپاره دا درجې وکاروي.

کچه ۱: زده کوونکي يې مفهومه خبرې کوي، د ترسره کولو په وخت کې د بيان نشتوالی، او حتی د ښوونکي په مرسته د کرکټر غږ نه کاروي.

کچه ۲: زده کوونکي د اورېدونکي په ډول خبرې کوي خو د کرکټر غږ کارولو کې متناسب دی. بيان يې ميخانيکي دی.

کچه ۳: زده کوونکي د کرکټر د غږ په کارولو سره په روښانه توگه خبرې کوي، او اورېدل او پوهېدلې شي. بيان روان او ژوندي دی.

کچه ۴: زده کوونکي په غير معمولي ډول څرگنده او رواني ژبه کاروي او د کرکټر ژوندی تفسير رامېنځته کوي.

له کورنۍ سره د کیسې شریکول

کله چې هلکان ټولې "نورې کرنې" بشپړې کړي، او د خپلې زده کړې په اړه ډاډه شي، نو سلا ورکړی چې خپلې هڅې له کورنیو سره شریکې کړي. لاندې په دې اړه ځینې سپارښتنې وړاندې شوي:

۱. رسامې او کیسه کول: له زده کوونکیو غوښتنه وکړئ چې خپل رسمونه کورته یوسي. هغوی ته سپارښتنه وکړئ چې د کیسې لنډیز ترتیب کړي، او بیا هغه څه شرح کړي چې په انځور کې رسم شوي دي.

۲. په ځانګړې ادا او وزم کیسه کول: کله چې زده کوونکي ډاډه شول چې کیسه په روانۍ سره نورو ته بیانولای شي، او ډاډه شول چې په ځانګړې ادا او وزم یې هم لوستلای شي، نو غوښتنه ورڅخه وکړئ چې د خپلې کورنۍ غړيو ته یې واوروي.

۳. د کیسې تمثیل: که یوشمېر زده کوونکي یوځای سره اوسېږي، هغوی ته سپارښتنه وکړئ چې له ښوونځي بهر سره راټول شي، او د خپلو کورنیو په وړاندې تمثیلي ننداره ترسره کړي او یا که ممکنه وي، د کورنیو غړي ښوونځي ته راوبولي، او په ښوونځي کې ورته تمثیلي ننداره وړاندې کړي.

له کورونو د کیسو راټولول

کله چې د "هونبیار هلک او دارونکی ځناور" کیسه د دې لارښود په اساس په ټولګي کې تدریس کوی، ستاسو زده کوونکو ته به فرصتونه وي چې له خپلو کورنیو څخه د ورته فولکلوري کیسې په اړه پوښتنه وکړي چې دوی ورسره آشنا دي.

۱. زده کوونکو ته ووايست چې د دوی د کورنۍ غړي ښايي په ډیرو کیسو پوه وي لکه داسې یوه چې دوی ستاسو سره په ټولګي کې ولوسته. او تاسو به له هغوی وغواړئ چې دوی داسې کیسې د کورنۍ د غړو په ځانګړې توګه د مور او پلار، نیکونو، ترور او تره او نورو مشرانو سره د خبرو کولو له لارې ومومي، چې کیدای شي کله چې کوچیان وو اوریدلي وي. هغوی ته ووايست چې:

په کیسه کې، یو کلیوال له هلک څخه پوښتنه کوي، "ښه نو، هندوانې څنګه پیدا کېږي؟" او هلک ورته هر څه ګام په ګام ورنښوي. تاسو ټول ښايي ستاسو په کورنۍ یا ستاسو په ګاونډ کې یو څوک به پوهېږي چې څنګه مور نه یوازې هندوانه ترلاسه کړو، بلکې هر ډول مختلف شیان چې مور یې خورو، اخلو او د ډالۍ په توګه یې ورکوو. راځئ چې وڅیړو او پیدا کړو چې ایا مور کولی شو یو څو خلک پیدا کړو چې مور ته د هغه څه جوړولو یا ترلاسه کولو مرحلې ووايي چې دوی د ماشومانو په وخت کې زده کړي یا دا چې دوی د ژوند په کوم بل وخت کې زده کړي دي.

دلته ستاسې وظیفه ده: ستاسو د کورنۍ او ګاونډیو خلکو څخه د هغه څه په اړه پوښتنه وکړئ چې دوی یې کولی یا جوړولی شي. له دوی وغواړئ چې تاسو ته هم د جوړولو طریقه هم ووايي او هم قدم په قدم وښيي. څومره ښه چې یې لیکلای شئ وېې لیکئ، یا یې ښه په یاد وساتئ چې بیا یې ووايست، او هغه پند له ځان سره ټولګي ته راوړئ.

۲. زده کوونکو ته یوه یا دوه اونۍ وخت ورکړئ چې په کور کې له خلکو سره خبرې وکړي او د کورنۍ له غړو یې د کومې کیسې په اړه معلومات ترلاسه کړي. کله چې زده کوونکي کیسې راوړي، دلته یې د ترسره کولو لپاره ځینې فعالیتونه:

• له زده کوونکو وغواړئ چې کیسې ووايي، په ټولګي کې د انځورونو په اړه خبرې وکړي، او بیا یې کور ته یوسي ترڅو خلکو ته وښيي چې کیسې یې لوستلې دي.

• له زده کوونکو وغواړئ چې کیسې په خپلو الفاظو ولیکي، د کیسې له مخې انځورونه رسم کړي، او ساده کتابونه جوړ کړي چې لویانو ته یې ورکړي چې کیسې یې ترلاسه کړي. (د ساده کتاب د جوړولو په اړه د لارښوونو لپاره راتلونکې پاڼه وګورئ.)

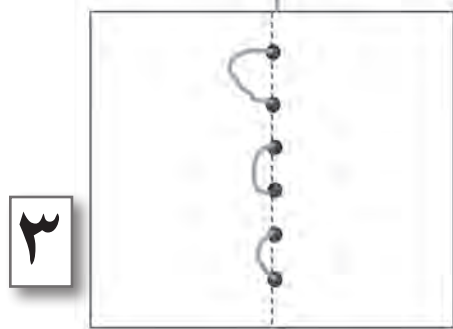
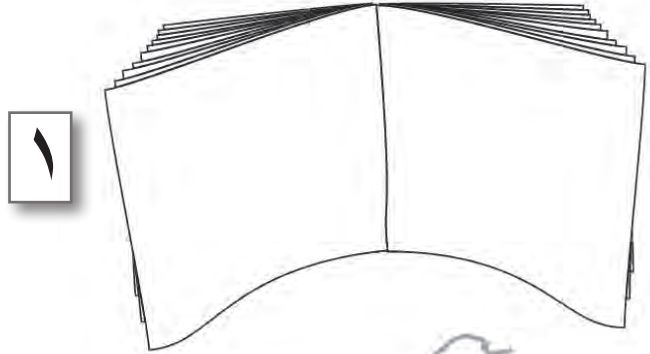
• ځینې لویانو ته بلنه ورکړئ چې ښوونځي ته راشي او خپلې کیسې له ټول ټولګي سره شریکې کړي.

د ساده کتاب جوړولو لارښوونې

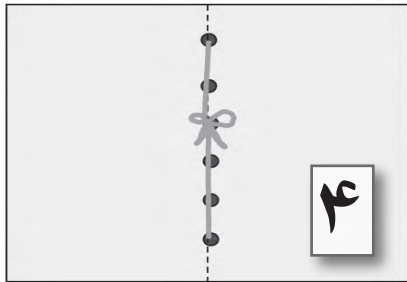
د کاغذ خوټوټې، ټولې یوځای، په نیمې کې کت کړئ.

د کاغذ د کت کړيو څوکو په اوږدو کې سوري جوړ کړئ. (دغه سوري باید پر ټولو پاڼو پر یوه ځای وي). د دې کار لپاره له سوري کوونکي، قیچي یا چاقو څخه کار واخلي، که دا ممکن نه وي نو د یوځای کیدلو لپاره په لاندې ډول عمل وکړئ.

ټولې پاڼې پرانیزي، او یقیني کړئ چې ټول سوري پر یوه لیکه برابر دي. له شا لوري په سوريو کې تېروېر تار وپيښئ او ټولې پاڼې سره وگنډئ

د تار سروڼه ښه کش کړئ او کلک یې وټړئ.

د سټیپلر په وسیله د یوځای کولو نمونه

د یوځای کیدلو بدیلې لارې:

سټیپلر: له لومړي پړاو وروسته، پاڼې د کتاب په څیر کات کړئ، کات شوې څنډې دوه درې ځایه سټیپلر کړئ.

سربس: په کات شوو څنډو سریش ووځئ، پاڼې سره نږدې کړئ. ځان ډاډه کړئ، مخکې له دې چې زده کوونکي په کتابونو کار پیل کړي، سربس بیخي وچ شوي وي.

گنډل: د پاڼو د گنډلو لپاره له یوې قوي سټنې او تار څخه کار واخلي او کات شوې څنډې وگنډئ. (سټنې په خوندي ځای کې کېږدئ چې څوک په ځان خور نه کړي).

تاسې او ستاسې زده کوونکي کیدای شي د کتاب د یوځای کیدلو لپاره له دې هم ښې لارې پیدا کړئ.

د زده کونکي د فعاليت ارزونه

هونبیار هلک او داړونکی خناور قصې لپاره

د زده کوونکي نوم: _____

د تسلط سطح

۴	۳	۲	۱	زده شوي مهارتونه
				لومړۍ ورځ: وړاندوینې کول
				دوهمه ورځ: یادول او د پایلو جوړول
				درېیمه ورځ: په قصه کې د کلیدي نظرونو منعکسول
				درېیمه ورځ: لغت پانگه او د لغت بېلگې
				درېیمه ورځ: د ژبې نمونې: د هجا پیژندنه
				څلورمې ورځ: لغتونه وده
				څلورمې ورځ: د لغت او جملې مطالعه
				پنځمه ورځ: لغتونه وده
				پنځمه ورځ: لیکل (جملې)
د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه				
				جوړول (جملې)
				لغتونه
				د ژبې نمونې (بیانونه، پوښتنې، او نور)
				املا
				د وینا برخې
				رسم کول او بیا وپل
				د قصې بیا وپل لکه د قصه وپونکي په څیر
				د کیسې ډراماتیک کول

کولای شئ دا چارټونه بیا جوړ کړئ او د خپلو زده کوونکو د مهارتونو د انکشاف، چې تاسې یې په ټولګي کې درس ورکوئ د مسیر د ټاکلو لپاره استعمال کړئ. د هرې ورځې د فعالیت په پای کې د مهارت د سطحې د توضیح لپاره لطفاً د مهارت د فعالیت ارزونه چارټ ته مراجعه وکړئ.

د ټولګي د فعاليت ارزونه

ښوونکي----- د ټولګي شمېره/پېژندنه-----

نېټه:-----

د هوبو د کتاب عنوان: هونبیار هلک او داړونکي ځناور

دا----- د هوبو کتاب ما د زده کوونکو سره استعمال کړی دی.

په ټولګي کې د زده کوونکو شمیر:-----

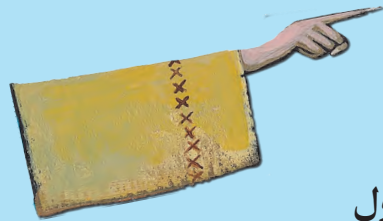
د تسلط سطح *

۴	۳	۲	۱	زده شوي مهارتونه
				لومړۍ ورځ: وړاندوینې کول
				دوهمه ورځ: یادول او د پایلو جوړول
				درېیمه ورځ: په قصه کې د کلیدي نظرونو منعکسول
				درېیمه ورځ: لغت پانګه او د لغت بېلګې
				درېیمه ورځ: د ژبې نمونې: د هجا پېژندنه
				څلورمې ورځ: لغتونه وده
				څلورمې ورځ: د لغت او جملې مطالعه
				پنځمه ورځ: لغتونه وده
				پنځمه ورځ: لیکل (جملې)
د سواد زده کړې اضافي فعالیتونه				
				جوړول (جملې)
				لغتونه
				د ژبې نمونې (بیانونه، پوښتنې، او نور)
				املا
				د وینا برخې
				رسم کول او بیا وپل
				د قصې بیا وپل لکه د قصه وپونکي په څیر
				د کیسې ډراماتیک کول

* هرې سطح ته رسیدونکي ټول زده کوونکي وشمیرئ

د ښوونکي لارښود کي دا فعاليتونه شامل دي:

- د هوپو د کتابونو د لړۍ پېژندنه
- د دې کيسې موخه
- دا لارښود څنگه له تاسې سره مرسته کولای شي
- لومړۍ ورځ: د کيسې لومړۍ لوستنه
- دوهمه ورځ: د کيسې دوهمه لوستنه
- درېيمه ورځ: د کيسې درېيمه لوستنه
- د سواد د مهارتونو جوړول: لغتونه او څپې/سيلابونه
- خلورمه او پنځمه ورځ: د سواد مهارتونو نوره وده:
- د لغتونه/ويپانگه، لغت او جملې مطالعه لیکل
- د سواد زده کړې اضافي فعاليتونه
- جوړول (جملې)
- نور لغتونه او ليکل
- د ژبې نمونې
- املا
- د خبرو برخې
- کيسنه (رسم) او نکل کول
- په ځانگړې ادا د کيسې لوستنه
- د نندارې (تمثيل) په بڼه د کيسې وړاندې کول
- له کورنۍ سره د کيسې شريکول
- له کورونو د کيسو راټولول
- همداراز په دې لارښود کې:
- د يو ساده کتاب د جوړولو لارښوونه
- د زده کوونکو د اجرا د ارزونې چارټ
- د ټولگي د اجرا د ارزونې چارټ

د Hoopoe کتابونو په اړه د نورو معلوماتو لپاره، د ښوونکو لارښوونه، نظريات د ټولگي فعاليتونه، آډيو توکي، وگورئ:

www.hoopoebooks.com

HOPOE BOOKS